

Vigred

ŽENSKI LIST
1939

»VIGRED«, ženski list z Modno in Krojno ter Vzorčno prilogo. — Izhaja vsak mesec. — Naročnina znaša Din 25.—, z mesečno prilogo Din 50.—. Če se naroči 20 izvodov (brez priloge) pod enim naslovom, le Din 20.—. Za inozemstvo Din 32.—, s prilogo Din 64.—.

Izdaja konzorcij »Vigredi« (Vida Masič) v Ljubljani, Masarykova c. 12. Uredništvo (odgovorna urednica Zora Požnel) in upravišтво Masarykova cesta 12, Vzajemna zavarovalnica. Telef. št. 4034. Tiska Misijonska tiskarna v Grobljah. Za tiskarno odgovarja A. Trontelj C. M.

Sklep uredništva 10. dan prejšnjega meseca. Rokopisov uredništvo ne vrača, nenaročenih prispevkov ne honorira.

Rokopisi in vsi dopisi, ki se tičejo vsebine lista, naj se naslove na uredništvo, vsi dopisi glede priloge na upravo. Naročila, reklamacije in naročnino sprejema uprava »Vigredi«. Uredništvo in uprava: Masarykova c. 12.

VSEBINA: Pij XII. — VI. svet. kongr. Kristusa Kralja (V. P.). — Kristus umira (Magda). — Sestram v Ameriki. — Marija, ti si se jokala (J. Thaler). — Dve kroni (Seemann-Lebar). — O tvoje roke (Em. Kolman). — Kitajska žena (Majcen A.). — Popotnica (Pivec Katica). — Misli ob križu (Žnidaršič M.). — Žena v glasbi (V. I. R.). — Srečanje (J. Borštnar). — Pomlad - vstajenje (Zupančič F.). — Izobraženo dekle (Gerely-Mastnak). — Rože na vrtu. — O debelosti (Dr. B. M.). — Železarstvo v Kropi (I. R.). — Deklica na tuje gre ... — V naših domovih.

Največji slovenski pupilarno varni zavod

Mestna hranilnica ljubljanska

Stanje vlog preko Din 420,000.000.—

Lastne rezerve nad Din 26,000.000.—

Dovoljuje posojila proti vknjižbi.

Za vse obveze hranilnice jamči

Mestna občina ljubljanska

Vigred

LETO XVII.

LJUBLJANA, 1. APRILA

ŠTEV. 4.

Dne 2. marca je bil nenavadno hitro in enoglasno izvoljen za poglavarja katoliške Cerkve kot naslednik papeža Pija XI. prejšnji državni tajnik kardinal Eugen Pacelli, ki si je kot papež izbral ime

Pij XII.

Ves katoliški svet je z največjim veseljem sprejel to novico in v vseh katoliških cerkvah so se opravile zahvalne službe božje.

Slovensko katoliško ženstvo v spoštljivi vdanosti pričakuje od novega Kristusovega namestnika očetovskega blagoslova.

V neizrekljivo čast mu je, da hrani njegovo pismo, ki ga je naslovil nanj v zahvalo za pozdrave, ko se je vozil k evharističnemu kongresu v Budimpešto, kot dragocen spomin.

Naj Bog blagoslavlja njegov pontifikat!

VI. svetovni kongres Kristusa Kralja v Ljubljani

I. kongres in naš čas.

V Manzanillu, malem mestu v Mehiki, so se med votlim bobnenjem zemskih plasti v silovitih potresnih sunkih rušile hiše. In v tem pošastnem plesu prirodnih sil, sredi tega obupa in zmešnjave, sredi pretresljivega joka ljudi, so se v zvoniku cerkve, ki je že leta dolgo stala zaklenjena in zapuščena, vzmajali zvonovi in zapeli svojo angelsko pesem — kot tolažbo nesrečnim prebivalcem.

Cerkev, ki so jo zaprli sovražniki Boga in vere...

To je podoba našega časa. V viharjih strasti in nasilja se stresajo temelji naše zemlje; rušijo se osnove starega reda, razvaline stoje ob poti, po kateri roma v naših dneh človeški rod. Žalost je zajela svet in obup je kakor s silno težo napolnil uboga človeška srca.

Kakor privid iz Skrivnostnega razodetja...

Dneve doživljamo, ki so odločilni za vso bodočnost človeške zgodovine. Dneve neizprosnega boja za nadoblast, boja med Kristusom in satanom, med nebom in peklom. Zakaj to, kar svet zdaj preživlja, sega preko meja človeškega razuma; preslabotni smo, da bi mogli to doumeti. Le eno občutimo vsi: stojimo na prelomu zgodovine. Mrknilo je sonce resnice in pravice, tema laži in zlobe je razpredla svoja črna krila. In v somraku krivih naukov blodi človeštvo in ne najde poti, ki bi ga privedla k svetlobi in rešitvi. Satan je namreč postal bog modernemu svetu. Preko zemlje divja v silnem osvajalnem pohodu njegova vojska. Z neupogljivo voljo si hoče priboriti zmago nad Večnim Kraljem, iztrgati hoče naša srca iz Njegovega objema. Z ognjem in mečem, s krvjo in smrtjo je zaznamovana njena uničevalna pot. Rusija, Mehika, Španija... Razrušiti in razbiti hoče vse, kar bi spominjalo na Boga in vero in na razvalinah zgraditi novo svetovno kraljestvo, ki ga bodo vladali in urejevali zakoni krvi in nasilja, zakoni brez Boga. Izpodkopani so temelji družine, omadeževana je njena svetost. Kristusa so pregnali iz šol, iz sodišč, iz delavnic, iz vsega javnega in zasebnega življenja. Kristusu so iztrgali žezlo iz rok in naskočili zadnje dele Njegovega zemskega kraljestva. Javno mnenje sveta ni več krščansko, Kristus ne stoji več na čelu moderne družbe. Med svetom je On, a svet Ga ne pozna več...

In pred satanovo trumo hodijo njegovi poslanci in oznanjajo svetu z omamljivimi besedami svoje geslo: »V imenu svobode in novega socialnega reda, v imenu rešitve človeštva!« Krivi preroki iz skrivnega razodetja... »Kako strašna slepota je človeka!«

Zemlja preživlja svoj novi advent, od žalosti in obupa razbičana zemlja vpije po rešitvi.

Velik je čas, a kako majhni in revni smo postali katoličani, kako skromne so naše zahteve! Priča smo odločilnega boja, ki ga bijeta nebo in pekel za naša srca, a zatajili smo Njega, ki je naš Gospod in Kralj, preslišali smo Njegov klic, pozabili na svoje poslanstvo. V nas ni več osvajalnega duha in poleta, v nas ni več volje do zmage, do gospodovanja, odrekli smo se svoji pravici in se zadovoljili z miloščino. Mi nočemo biti več velesila, sprijaznili smo se z vlogo manjšine. Mar res ne občutimo težke žalitve, s katero so nas sovražniki ponižali le še v filozofsko strujo — v isto vrsto s prostopadstvom, komunizmom in socializmom? Mi, ki nam po božji pravici pripada duhovno vodstvo tega sveta!

Mi, ki se ponosno imenujemo Gospodova vojska, spimo. Da bi osvojili svet v imenu Kristusa Kralja, da bi povedli Njegov evangelij v zmagoslavnem pohodu skozi sovražne vrste in ga oznanili vsem, ki so trudni in z žalostjo obteženi, to, to so nam le še neizpolnjive sanje. Gospod in Kralj nas kliče, a mi se opravičujemo s tisoč opravki in zadržki. »...prosim, imej me za izgovorjenega!«...

In to v odločilni uri, na prelomu zgodovine! Preko nas gre čas, neizprosen, krut... Čas, ko se nam majejo tla pod nogami, ko pokajo jezovi, ko valovi brezboštva grozijo, da bodo preplavili zemljo, ko peklenske moči hočejo svet preobraziti v krvavi revoluciji. In mi se tolažimo, da se bo zlo samo po sebi spremenilo v dobro; in mi v otroški lahkovernosti verujemo v pravičnost in prizanesljivost sovražnikov...

Quo vadis, Domine — kam greš, o Gospod?

Nazaj v Jeruzalem, na goro Kalvarijo... nazaj na svoj križ...

* * *

V dneh od 25. do 30. julija letos se bo vršil v naši beli Ljubljani svetovni kongres Kristusa Kralja. In ti, mala uboga slovenska zemlja, vedi, Gospod, naš Kralj, te je izbral, da znova oznaniš svetu Njegov klic! Klic, ki budi iz groba smrti in teme v Luč in življenje. Klic, ki naj dvigne iz spanja Njegove zveste, Njegovo vojsko, ji vlije poguma in ji da moči, da v novi križarski vojni, v silnem pohodu, z orožjem Resnice in Praviče, stre vojsko satanovo. Da oznani ubogi, v nasilju krvavega meča in divjih strasti razbičani zemlji luč svetega Evangelija, da reši obupani človeški rod. Da v imenu Nove zapovedi postavi nov socialni red v ljubezni in miru med narodi, da na zemlji razširi Kraljestvo Kristusovo.

Naš boj je boj za vse, je boj za obstanek. Da, trdno stoji in bo stala do konca sveta Cerkev na Skali, zakaj nad njo bdi Gospodova obljuba: Non praevallebunt — ne bodo je premagala peklenska vrata! Toda mar ni naša sveta dolžnost, da naši skupni materi, sveti katoliški Cerkvi, ki je skrivnostno Telo Kristusovo, prihranimo novo Golgoto, zanamcem novo preganjanje po vojski Antikristovi, novo katastrofo?

Čas gre neizprosno svojo pot. Ali bo šel mimo nas?

Blagor Ti, vojska Gospodova, če boš razumela Njegov klic, blagor ti, zemlja slovenska, če boš vredna Gospodovega obiskanja! In ob jutru kongresnih dni naj mogočno zadone zvonovi svoj veličasten pozdrav Večnemu Kralju in v tolažbo vesoljnemu svetu ... »Mir ljudem na zemlji ...!«

Naj živi Kristus Kralj!

Zdrava, naša ljuba Gospa, zemlje in nebes Kraljica, v Tvoje mogočno varstvo izročamo kongres, Ti nam izprosi pri svojem Sinu, da bomo vredno izpolnili težko nalogo.

Magda:

KRISTUS UMIRA...

Pomlad dehti, —
ljubljenkam svojim čaše cvetne odpira.
Za vasjo pa Kristus visi
na križu — umira.

* *

Le vetrič pomladni pihlja okrog njega ...

Poletje zori, —
rumeno se žito priklanja.
Krista pa srce boli,
glavo nižje in nižje sklanja.

* *

Le solnce na srčno mu rano pripeka ...

Jesen je zašumela, —
darov obilo je dala ljudem.
A Kristusa ni razumela,
on trpi — ostal je nem.

* *

Le listja pod les mu je nametala ...

Zima pokrila —
z odejo belo je hrib in dolino.
A Krista golo telo ni zakrila,
ostal je sam s svojo bolečino.

* *

Le ivje krasi mu njegovo trnjevo krono ...

Našim sestram v Ameriki!

Pri vsaki priliki, kadar se razgovarjamo, snujemo načrte ali pripravljamo prireditve, se nehote spominjamo na vse naše sestre preko oceanā v Ameriki. Razgovarjamo se kaj rade o naših sestankih, ko so bivale ameriške Slovenke v domovini. Prekratka so bila ta snidenja, da bi se mogle o vsem in vsakem dobroga pomeniti; zato smo sklenile, da bomo odslej večkrat v Vigredi poslale dragim sestram v tujino prav iskrene pozdrave in jim poročale o svojem delu.

Ko smo bile na zadnjem občnem zboru Slovenske krščanske ženske zveze dne 26. februarja t. l. zbrane v večjem številu, smo se nehote in kar nenadoma spomnile na drage sestre in je vse zbrano ženstvo z velikim pri-trjevanjem sprejelo predlog predsednice, da se pošlje ameriškim Slovenkam, včlanjenim v Slovenski zvezi prav prisrčne pozdrave s tega zborovanja.

Spomnile smo se, da so vsa katoliška slovenska ženska društva oddala svoja poročila zadnjima zastopnicama ameriške ženske zveze in da bodo o delu ženskih društev v domovini imele kar lep pregled, če se bodo potrudile ob priliki prebrati ta poročila.

K temu bi imele poročati samo to, da se bo delo v Slovenski krščanski ženski zvezi še nadaljni dve leti vršilo v istih treh smereh, namreč: kulturni, socialni in gospodinjski, kakor je objavljeno v poročilu, ki so ga prejele. Tako bo po preteku teh dveh let dovršena polna petletka dela v teh treh smereh in bodo odbornice, ki to delo vodijo v posameznih skupinah, tedaj podale poročila o uspehih tega dela.

Ko svojim dragim sestram v daljno Ameriko to sporočamo, bi nam bilo zelo drago, da bi tudi one poslale primerno poročilo, ki bi ga naša Vigred ponesla po vsej Sloveniji in daleč preko njenih meja, prav za prav v vse dele sveta.

Upamo, da bo ta odprta stran v Vigredi privabila tudi mnoge prijateljice in sorodnice ameriških Slovenk, ki bodo prav po Vigredi pričele stalno dopisovanje s svojimi sestrami v Ameriki.

Prisrčne sestrške pozdrave!

J. Thaler:

MARIJA, TI SI SE JOKALA

*Marija, Ti si se jokala,
ko si ves dan iskala
si strehe v tistih dneh.*

*Marija, Ti si se jokala,
ko pred Herodom si bežala,
da si ohraniš Detetov nasmeh.*

*Marija, Ti si se jokala,
odkar na svet si ga poslala,
da bo na križ pribit za greh.*

DVE KRONI

(Nadaljevanje.)

Ves preplašen in zmešan se je zbudil Peter drugo jutro. Sanjalo se mu je, da je sedel v prostorni šolski sobi z mnogo fanti skupaj; vsi so bili lepo oblečeni in so se njegovi kmečki obleki posmehovali. In ko ga je profesor, ki je nosil velika očala, nekaj vprašal, ga ni niti razumel, kaj, da bi mu še znal dati pravilni odgovor; pa so se fanje še bolj smejali. Profesor pa je vedno iznova in vedno hitreje izpraševal in součenci so kričali vmes: »Kaj, ta hoče kdaj kaj postati? Krave naj gre past tja, kjer jih je pasel doslej!« Tedaj se je vrgel na mizo in je na ves glas zajokal; pri tem pa — se je zbudil. Dolgo je premišljeval, kje je in kaj se je z njim zgodilo. Vzdignil se je v postelji in je še čutil zadnje solze, ki so mu tekale po licih. Zdaj pa se je uvedel, kje je. Dve deski sta bili njegova postelja, toda slamnjača na njih je bila prav mehka, še bolj pa pernica, ki jo je sinoči naložila nanj župnikova Meta. Hitro se je spravil pokonci in se je ogledal, saj sinoči ni imel časa ogledovati svoje spalnice. V kotu so stali visoki svečniki. O, se že spominja: ob mrliških krstah stoje navadno; v drugem kotu sta dve zviti zastavi; seveda od obeh Marijinih družb; v tretjem kotu pa so šopi umetnih cvetic, onih, ki so navadno v božjem grobu. Tudi mali kip vstalega Zveličarja, ki ga nosijo v začetku velikonočne procesije. Pa še velik predalnik je v sobi, seveda oni, kjer hranijo cerkveno perilo.

Zdaj pa le hitro! V hipu je bil oblečen in že je razgrnil posteljo in odprl okno, da se prezrači. Kako ga je bilo sram, ko je stopil v vežo in je videl, da sonce že prav visoko stoji. Iz kuhinje je slišati ropotanje s posodo. Peter odpre vrata in pozdravi: »Dobro jutro!«

Še preden mu je Meta odgovorila, je že vprašal: »Prosim, ali smem kaj pomagati?«

Kaj takega pa Meta prav rada sliši! »Okno odpri v kamrici in posteljo razrahljaj!«

»To sem pa že storil takoj, ko sem vstal.«

Torej le ni taka neroda, kakor se je Meta bala! »No, potem pa prinesi iz vodnjaka sveže vode in pokliči gospoda župnika in gospoda kaplana h kavi! Zunaj, pod lipo sedita.«

»H kavi? Kaj ne bo maše?«

»Ta je že davno minula; si pač tako dobro spal, da nisi slišal zvo-njenja.«

Ravno dobro ne, pač pa trdno, si misli fant in hoče po gospoda. Pa že prihajata: župnik s par knjigami pod pazduho.

»Hvaljen Jezus!« pozdravi Peter nekoliko plaho.

»Na veke; amen! Pa ti ni treba vedno tako pozdravljati; se bova pogosto videla! Že lahko kar pozdraviš bolj po domače: Dobro jutro! Do-ber dan! ali kakor bo nanese, več!

In glej, nekaj knjig sem že prinesel zate, da bova lahko še danes začela z učenjem.«

Kar zaiskrile so se fantove oči, toda spomnil se je težkih sanj, ki so ga mučile ponoči in je vse po vrsti župniku povedal.

»O, seveda. Tudi kaj takega se lahko primeri. Tu velja le eno: ne se dati premotiti! Če resno hočeš, boš kaj takega dosegel. Kdorkoli ostane na polovici pota, je vedno sam nekoliko kriv.«

Zdaj je prišel še kaplan Trdina.

Meta pa je prav tako delila, kakor sinoči: Največjo skodelico je imel Peter in največji kos kruha. Zopet je vse to opazoval kaplan in se muzal pri tej ugotovitvi, da je župnik Meto, to trdo Meto, tako hitro ovil okoli prsta. Seveda pa ni hotel prav nič omeniti, saj bi sicer Meta iz sramu, da jo je prepoznal, dajala fantu najmanjše porcije, da bi le dokazala, da ji ni fant nič mar.

Po zajtrku je župnik takoj prišel: »Veš, Peter, čudne besede boš videl v teh knjigah, pa se ni treba bati; nobene težave ne bo!« Pa mu je odprl knjigo, rekoč: »Glej, tu stoji: columba, pa ni treba misliti pri tem na Kristofa Kolumba, ker to vse nekaj drugega pomeni, columba je golob.«

»O, saj vem: columba volat« — in pri tem postane rdeč, kakor kuhan rak.

Župnik pa kar na široko odpre oči od samega začudenja. Zato potegne knjigo zopet k sebi, da bi fant ne bral. Toda ta se ne da oplašiti in pripoveduje:

»To se pravi: golob leti. In: alauda cantat, to je: škrljanec poje. Potem pa še vem: rosa est herba, Italia est terra —«; ves strah in sram je izginil in fant pripoveduje, da oba gospoda samo gledata. Župnik je ves iz sebe; žlica mu pade iz roke, da napravi na Metinem belem prtju rjav madež, velik, čezdalje večji; pa nihče tega ne opazi.

Najprej se je zbral kaplan: »To je pa nekaj! Skritega dijaka smo imeli, pa ni nihče vedel za to. Takega pa še ne v Delnicah! Fant, zdaj pa kar povej, kje in kdaj si se to naučil!«

Zdaj pa je zopet ves plah, ta učeni Peter, pa vendar počasi prične:

»Nekoč me je stara mati vzela s seboj v mesto; sveče je šla kupit za na Sv. goro. Zraven svečarja je bila trgovina s knjigami. Ko je stara mati kupovala, sem jaz ogledoval izložbo s knjigami. Pa mi je prišlo na misel: Če bi imel vse te knjige, bi se pa lahko učil in bi postal zdravnik. Tako rad bi bil stopil v trgovino, pa si nisem upal, ker sem se tudi bal, da bi stare matere ne zgrešil. Pa bolj ko sem gledal, bolj me je vleklo in ne vem kako je bilo, da sem bil naenkrat v trgovini. Gospod v dolgem črnem plašču me je vprašal, kaj bi rad. Tega sem se tako ustrašil, da sem hotel pobegniti, pa nisem mogel, ker je stal prav pri vratih. Nekaj sem moral povedati, pa sem rekel: Dajte mi tako knjigo, da se bom iz nje naučil, kako se postane zdravnik! — Dolgo ni nič rekel, da sem mislil, da je gluhi in me zato ni razumel; pa se je le obrnil in je segel za neki zastor in je prinesel dve knjigi: Na, tu imaš, dečko! Kadar boš pa zdravnik, pa mi pridi

povedat, da se bom tudi jaz veselil tega! — Pa sem bil že zunaj, še zahvalil se nisem od samega veselja. Pa sem se še tisti dan začel učiti.«

»Kakšne knjige pa so bile?«

»V eni so popisane same rože za zdravila. To bom prav lahko rabil, ko bom zdravnik. Celo vrsto imen sem se že naučil iz te knjige. Nekoč sem stari materi pokazal sliko in ji rekel: Glej, to je malva silvestris; pa se mi je smejala: Ali ne moreš reči po naše: popel, da bi te vsak razumel? — Jaz sem se pa le še naprej učil. Zdaj že vem, da so ta drevesa na vrtu: tilia grandifolia in tista travniška kadulja, ki jo otroci tako radi trgajo salvia pratensis. Ne znam jih še več, kakor petindvajset, ker je nekaj težkih imen vmes; pa se bom že naučil.«

»In druga knjiga?«

»V tej so pa take besede, kakor ste jih, gospod župnik, prej povedali: columba volat — alauda cantat — cantas puella.«

»Ali pa tudi veš, kaj se to pravi?«

»Spočetka ne, dokler nisem spoznal, da je po naše takoj zraven napisano. Potem sem pa kar naprej in naprej bral in sem se čudil, kako čudne besede so namesto naših.«

Župnik je odložil knjigo na mizo in se je obrnil k novemu učencu: »Veš, Peter, prav nič se ti ni treba bati, tvoje sanje se ne bodo uresničile, če se boš le tudi naprej tako pridno učil! Ko pa boš dobil prvo izpričevalo na gimnaziji, bova pa obiskala dobrega knjigotržca!«

Pri tem si je župnik mislil: Barba, ali ga slišiš? Peter pa: O, stara mati, ali vidiš in slišiš, kako je z menoj?!

Meta, ona zgovorna Meta pa sedi fantu nasproti in se niti ne zaveda, da je odprla že danes srce na stežaj in da vsi vidijo v tisti kamrici, da je mali Peter notri.

Ko je še sama v kuhinji, že na tihem dela načrte: Novo obleko bo moral fant dobiti; bo pač morala gledati, da bo pri gospodinjstvu prihranila. Ko bo šel v mesto, mu mora vse najpotrebnejše dati s seboj.

Z vsemi takimi načrti se je mučila Meta tudi ta večer, preden je zaspala. Peter pa to noč ni spal, kakor še nikoli v svojem življenju: še polnoči je slišal in vse se mu je vrtelo od same sreče, nepopisne sreče!

O, Barba, le v miru počivaj pod velikim križem! Peter je našel nov dom. In ti, ki so ga sprejeli, pač isto mislijo, kakor si ti mislila pred nebeško Gospo na Sv. gori: Nedolžen je in priden; Mati Marija, varuj ga!

*

Mladi maj je prihajal v deželo! Kakor bi kdo vrgel zlato žogo v zrak, je vse bleščalo v žarkem sončnem siju; v zraku je zapelo, da je izvabilo vsem, pa prav vsem ptičkom najlepše pesmi. Tudi metuljčki, ki so zaslišali te pomladne speve, so dvignili krilca, da zaplešejo v sončnem siju. Pa je sonce sipalo s polnimi rokami bleščeče zlato v zeleno travico, da je vsaka bilka, ki so vse nosile bleščeče rosne kapljice kot dragocene dragulje, dobila še tudi zlat plašček k pomladni veselici.

Vsa mlada in lepa je prišla pomlad; pred njo je pozibaval lahen vetrič vejice, ki so prosile zelenja. Na stare krivuljaste češnje je obesil kot sneg bele cvete. Na učiteljevem vrtu je zaplesal okoli breskvinih vej, da so se rjavi popki razpočili in so se prismejali iz njih rožnati cvetovi.

Povzpел se je tudi čez pokopališko ograjo, posejal med kamenite plošče drobno travico, da je pomlad tudi lahko odprla glavice drobnim marjeticam pred velikim križem, odkoder se je sprehajala med vrstami grobov in na vsakega vrgla bežen pogled, da so se predramile cvetke, ki so bile še od jeseni ostale v njih. Veterčku in pomladi pa se je nekako mudilo dalje, da še tudi drugje pripravita pomladno razkošje.

Cesta proti Poljani in dalje proti Sv. gori je bila kakor nevesta. Raz vse drevje, ki je bilo posajeno ob njenih straneh, so viseli beli in rožnati pajčolani in lipovka tam ob koncu vasi je dišala.

Ali ni to pravlјica, ki jo mati narava vsako leto pripoveduje svojim otrokom, pa se nikoli ne naveličajo poslušati?

Najlepša cvetka pa se je razvijala v šoli; ne sicer na vrtu in ne na oknih, ki so bila vsa na gosto zastavljena. Ne, o ne, ampak tam, kjer rasto božje cvetke: pod materinim srcem.

Spočetka Korbarica ni mogla verjeti na to nepopisno srečo; zdaj pa ve in niso sanje...

Če ji je zjutraj tako slabo, da nobena hrana ne ostane v njej in se je loteva omotica in je tako zelo trudna, potem se natihem nasmehne, skrivaj in pomembno. Morebiti tudi včasih spregovori: Da, moj otrok, vem, da prideš, da si že na poti k meni. Ti moj dragi otrok...

Danes bo povedala Šimnu; dolgo se je obotavljala, ker sama ni verjela v misli, da je vse samo hrepenenje.

»Zdaj pa, Mati s Sv. gore, ti si mi izprosila; k tebi ga bom prinesla, ko zopet poromamo na Sv. goro!«

Ves dan že poseda pri oknu in gleda vso pomladno krasoto. Ko bo vse drevje zopet belo, bo otrok že tu! Kakor Jezušček, ki je tudi pozimi prišel na svet! Pa koliko časa bo še trajalo, preden bo to; cvetje bo odpadlo, sadovi se bodo razvijali počasi in polagoma, pa bodo drevesa zopet rumena in vsa trudna izgubila listje — in ko bo zopet sneg, tedaj pride njen čas... Mati s Sv. gore, pomagaj takrat otročku srečno na svet!

Zona jo spreleti v pričakovanju vsega tega čudovitega, kar se dogaja v njej. Globoko je sklonila glavo, zaprla oči, da se vsa zamisli v svojega otroka.

Ni slišala moža, ki je stopil v sobo. Ko že stoji pred njo, se ga prav zares prestraši: »Ali nočeš na vrt, tako lepo je zunaj, tu notri je pa tako soparno?«

»Saj res, pod kostanje bom sedla, tam sem tako rada. Pojdi z menoj, Šimen!«

»Pridem takoj za teboj; moram pogledati, če je pri čebelah vse v redu.«

»Dobro, te bom počakala, saj se ne mudi!«

Pri malih vrtnih vratih sta se ločila: Šimen je šel na drugi konec k

čebelnjaku, Rezika pa je krenila na desno mimo vodnjaka, čisto počasi, korak za korakom in vse se ji je zdelo danes tako novo in nenavadno. Seveda, ko je pa imela svojo skrivnost, ki naj jo danes izve tudi mož. Vse pa je že danes hotela pokazati svojemu malemu, še nerojenemu. Bolj kot telo je njena duša trpela pod resnico materinstva.

Vendar, otroka, Mati božja s Sv. gore, kako naj se ti zahvalim!

Zgoraj v kamrici leži Marjanca; mati ji je postala; zato pa ji bo Bog dal otroka. Bog ve, ali bo bratec ali sestra osiroteli Marjanci?

»Če je prav tako, Marija s Sv. gore, daj nam fantička, da bo imel Šimen svoje veselje, — če je pa bolje tako, pa deklico, saj jo bomo tudi radi imeli... Le mrtvega otroka nikar, o saj to ni mogoče, da bi nas Bog tako preskušal! Le kako mi pride taka nespametna misel? Pred par leti so imeli pri Malnarju tako nesrečo; pa so takrat ljudje rekli: bolje mrtev rojen, kakor pa nesrečna smrt. Morebiti je to res. Pa vendar ne smem misliti kaj takega. Saj pa je tudi Šimen tako dober, da se kaj takega ne more zgoditi. Tudi jaz hočem biti zares dobra, Mati Marija, in varovala bova najinega otroka vsega hudega, da ne postane hudoben...«

Popolnoma pozabila je na vse drugo, vsa je obrnjena vase. Počasi stopa in vsaka misel, vsaka želja, vsaka prošnja, vsaka molitev je za otroka.

Še mal ovinek in že je pod senčnatimi kostanji. Visoko na nebu plava lunin krajec in osrebruje mlado zelenje. Toda vsega tega mlada žena ne vidi. Tiho sloni ob kostanjevem deblu in se pogloblja v svojo skrivnost.

»O, če bo punčka, naj ima zlate laske in oči tako modre, kakor plavice v žitu, pa usteca rdeča kot mak in vsa zdrava in močna in ravna naj bo. In dobro, plemenito srce, polno veselja in upanja, kakor smrečica na vrtni sredini! Mehko in čutečo dušo naj ima, da jo bo mogoče lepo vzgojiti, da postane dobro dekle in kdaj dobra žena! O, Mati s Sv. gore, pomagaj, da Šimen in jaz kaj ne pokvariva!«

Luna je posijala prav v njen obraz, ki je svetniško lep.

Pot do materinstva je sveta pot, če hodi z belimi stopinjami svete dolžnosti, otrok je, ki materinstvo posvečuje. Spleta pa tudi venec in kuje krono tako dragoceno, ki je noben kralj na svetu nima: le na materini glavi blešči, ko hodi najsrečnejšo, pa tudi trpljenja polno pot na svetu. Kdo je revnejši, pa kdo je tudi bogatejši, kakor so matere?

Tako polna je prelepih misli svojega materinstva, da ničesar ne opaža okoli sebe; niti z najmanjšim strahom ne misli na to, da je popolnoma sama na vrtu, da je za njenim hrbtom gosto grmovje. Sto luči gori v njeni notranjosti, ko razmišlja o svojem otroku, niti najmanjše poti ni v temo. Prav nič ne zapazi dvoje divjih oči, ki že nekaj časa gledata iz gostega grmovja, ki je zrastle tam, kjer se je podrla ograja okoli Barbinega vrta. Prav nič ne sliši drsajočih korakov nekoga, ki se poriva skozi grmovje in prav nič ne čuti pohotnega pogleda, ki opazuje njeno telo: slej ko prej stoji vsa mirna, vsa zatopljena.

Zdaj položi nekdo roko na njeno ramo, težko moško roko. Kako se mora premagovati Kopač, da je ne potegne k sebi — toda želi se oškodov-

vati za vsa ta leta, ko jo je smel gledati le od daleč. Okusiti hoče njeno bližino, kakor pokuša doma vino, ki ga pripelje hlapec iz zidanice. Saj je dostikrat videl Korbarja, kako je objel Reziko preko pasu in okoli ramen. Vse to hoče danes tudi Kopač.

Toda, žena, lepa, čista žena, zdaj pa je zadnji čas, da pobegneš, saj vendar čutiš strupen vzduh, ki veje okoli tebe! Toda, vsa si še zamišljena v pogovor s tvojim otrokom in ne vidiš in ne čutiš ničesar drugega!

Vsa je mirna, spokojna in zaverovana vase, s smehljajem na ustnih, kakor pod lahnim pajčolanom. Iz daljave nekako čuti nekaj težkega na svoji rami. »O, Šimen, pridi, danes ti hočem dati tako lepo ime, kakor do sedaj še nikoli! Oče! Ti pa boš meni dal najlepše ime, ki ga premore svet: mati. Kakor dva srebrna zvona bosta ti dve besedi!«

Kopač pa se ne more več obvladati; ta smehljaj na njenih ustnih! Nikdar in nikoli se ni njemu tako nasmehnila. Vedno je bil tega deležen nekdo drug — vraga tudi, da bi ne izrabil prilike, ko ga poželenje žge, kakor sama žerjavica!

Kakor s kleščami se je oklenil Korbarice, dvignil sklonjeno glavo in pritisnil nečiste ustne na njena drgetajoča ustna. Živalska čutnost, maščevalnost in živinsko ugodje se je strnilo okoli njega kakor goreč steber. Poljubljati, ho, ho poljubljati kolikor hoče! »Nikoli me ne boš poljubil ti, ampak le tisti, ki bo tudi moj mož!« Ha, ha, ha, pa se brani, če se moreš, ti kopriva, ti! Toliko, kolikor hočem te bom poljuboval; moje roke so močne in uiti mi ne moreš! Ha, Rezi, ali te imam?

Za en ali dva utripa je to trajalo, vendar je bila cela večnost nesramnosti in surove pohote in neizrekljive bolečine.

Prestrašila se je, vse luči v duši so ugasnile, vse sveto se je pogreznilo. V satanski obraz so gledale njene oči; kakor težak obroč je nekaj leglo okoli njenih prsi, vzelo ji je sapo; hoče klicati na pomoč, pa niti glasu ne more dati od sebe, le zamolklo grgranje. In zdaj — vročični ogenj ji je legel na usta, dvoje oči roparske živali se zagleda v njene in potem — usmiljeni Bog, ta žarka svetloba!

»Pusti me — pusti me!« Z nogami suje, roke hoče iztrgati iz močnih klešč. Eno roko je oprostila, kakor kladivo je padla z vso močjo v njegov obraz, da se je opotekel — v smrtnem strahu se brani, suje ga od sebe z vso močjo v skrajnem obupu. Do malega drevesca, kjer sta se prej s Šimnom ločila, sta se pririvala, tedaj se spotakne on ob posekanem deblu, popušča, izpusti, pada — prosta je, prosta in steče proti malim vrtnim vratom, koder je pred par trenutki odšel Šimen.

Toda še sliši Kopača, kako v onemogli jezi sika za njo: »Le povej Šimnu, če si upaš! Potem mu pa jaz povem, da sem imel jaz mnogo več od tebe — in le misli si: verjel bo meni, ne pa tebi! O, tega se bojiš in mu ne boš povedala...«

Kakor goreči plameni so jo zagrnile te besede v zbežnost in strah.

O, saj to ni človek, je zverina! O Bog, o Bog!

Prišla je do grede, kjer se rože spenjajo po mali uti — te se upognejo, sklonijo, vsa drevesa se sklanjajo, ograja se prevrača na tla — vodnjak

dviga vzvod, kakor da bi jo hotel udariti. — »Ne, ne!« Drhti, se skloni, se hoče prijeti za rože, a te začno plesati, isto tudi uta in drevesa, nikjer se ne more oprijeti, vse se vrti okoli nje, kakor vihar šumi, nekje je strašno zapopotalo. —

Ob vznožju vodnjaka, ki moli svoj držaj kakor križ v zrak, leži mirno. S skrivnostnimi prsti tiplje lunina svetloba preko kostanjevih kit, preko obilnega telesa, v katerem naj bi zorilo mlado življenje v miru in spokojnosti.

Ko prihiti Korbar končno od svojega dela, se spotakne ob vrtnih malih vratih ob nekaj mehkega.

»Za božjo voljo, Rezika!«

Prav nič se ne gane; le modrikasta lunina luč jo obseva.

»Jože, Jože!« Tako kliče na pomoč le do skrajnosti prestrašeno srce.

Previdno in varno jo odneseta v hišo, a ves čas še ni prišla k sebi. Položita jo na posteljo, nad katero visi slika Matere božje s Sv. gore.

Marjanca se je zaradi nenavadnega klica očeta Korbarja silno prestrašila. Slišala je še zaskrbljene hlapčeve korake; samo suknjič si je ogrnil in hitro odšel.

Jezus, Marija in Jožef! — Mati!

Toda, ko je zagledala Korbarja in njegov blede obraz, se je hitro zbrala. Slabost. O seveda, z jesihom se najhitreje prežene. Že je namešala vode in kisa ter namočila čist robec in z njim močila senca in čelo nezavestne.

Jože pa je že sedel na konja, da gre iskat še drugačne pomoči. Najprej v župnišče; kar mimogrede naznani: »Hitro, hitro, Korbarica bo umrla!« In že vihra dalje v Kamnico po zdravnika dr. Ničmana.

Vse prepočasi mu danes dirja konj; toda ves je preplašen, vsake sence se ustraši. Ne more drugače, da tudi njemu pove: »Če ne boš hitel, ne bova dobila pravočasno pomoči in naša gospa mora umreti.« Kakor bi bil razumel, se konj nič več ne obotavlja, ampak drvi in drvi prav do vasi, ko se pokažejo prva razsvetljena okna. — — —

»Marjanca, po Lenico!« se je Korbar še nekako spomnil. In že hiti Marjanca. Ko prav zavije v glavno ulico, zasliši zvonček. Obhajilo! O seveda: mati!

(Dalje prih.)

Emanuel Kolman:

O TVOJE ROKE...

O tvoje roke— kot želje lepé
nečesa želijo nad mano,
kot želje pretihe, preradostne
čakajo, čakajo vdano.

Objemi me, deklica, o tesno,
ker sreča, veselje ni z mano,
bi rada, da tebi sem zvest samo
za žalost, za vsako še rano?

Glej, ljubim te in kadar na večer
se vračaš le k meni z zvestobo,
bi rad ti odprl najtišjo dver
kam daleč le v srečo, v svetlobo.

Kitajska žena

V vlaku sedim. Tja proti Ljubljani drvimo. Zadnjikrat. Jutri v Benetke in nato . . . Sto misli mi je v glavi. Na dom, na drage, pot v misijone, misijonsko delo, nov jezik, običaji . . . Urednik nekega lista mi sedi nasproti; ta pretrga molk: »Opazujte, pišite mnogo! Vse ljudi zanima. Posebno pazite na prve vtise!« Mnogo sem potoval in pisal ter uvidel, da ti prvi vtisi najbolj pomagajo pri presoji novega položaja.«

Mesec in dan pozneje sem že v deželi cvetja, naši Kitajski. Novo življenje, ki dehti iz mišljenja, zgodovine, družabnega in političnega življenja največjega naroda na svetu, me obdaja.

Mnogo je novega, čudnega, zanimivega. Novih vtisov je polno. V duši mi je nekako še neorganizirano in bo treba še analizirati in uvrstiti. Nekaj pa me je takoj v začetku iznenadilo in pritegnilo mojo pozornost. Žena na Kitajskem je zapostavljena. Kratijo ji svobodo. Družabni red je tak. Tisočletna vzgoja ji krati od Boga dane pravice. Ne more si pomagati, saj je celo največji kitajski filozof in sedaj češčeni malik trdil, da je to *ex iure naturae*, po naravnem zakonu. To teorijo so privzeli tudi poznejši filozofi. Ni treba mnogo raziskovanja in človek lahko takoj opazi, kako je ta nauk prepojil družabno življenje.

Le postojmo malo pred našo misijonsko hišo in s svojimi dušnimi in telesnimi očmi opazujmo to drvenje in življenje na tej glavni prometni cesti mesta s 120.000 prebivalci!

Opazili bomo takoj razliko našega kitajskega družabnega življenja od evropskega. Žena ne koraka vstric svojega moža, temveč stopica za njim. Ponižno se umakne moškim. Po naše se mora dati prednost ženski, kadar stopamo v tramvaj, v vlak itd. Častna desna stran je določena za ženski spol. Njim moramo pomagati nositi prtljago itd. Tu na Kitajskem pa je mož prvi, on ima častno mesto, žena mu nosi prtljago. Mož ne vzame v prostem času soproge na sprehod, v gledališče, kino itd., temveč jo maha sam s svojimi sinovi na sprehod. Fantov in deklet ne vidiš skupaj hoditi, fantje so zase, dekleta zase. Bila bi sramota za fanta, če bi se šetal z deklico. Tudi v parkih in šetališčih te ne bodo iznenadili »parčki«.

Moški tudi običajno ne pozdravljajo žensk in se z njimi na cesti nikoli ne razgovarjajo. Še nekaj! Kitajska žena je skromna in ne želi vzbujati pozornosti, ne v obleki, ne v nastopu. Zato je njena obleka preprosta, lasje so običajno navadno počesani. Ni klobučkov, pomad, pomazanih nohtov, parfumov, visokih peta, ne oblekc na vse načine ukrojenih. V Ljubljani sem večkrat slišal: saj več ne ve, kako bi se nosila. Klobuček ima tri ali pet oglov, visok je ali nizek, obleka po najnovejši modi, čevlji v vseh mogočih barvah in oblikah. Nočem vsega tega grajati, ker to ni moj namen in tudi

Ta spis je nalašč za Vigred spisal kitajski misijonar preč. gospod Majcen Andrej v Yunnanfu.

vem, da je marsikaj potreba, da ostane slika in mišljenje vsakokratne dobe, sicer ni več evropska žena, ljudje jo gledajo postrani in jo imajo za starokopitno. Marsikaj pa je potrata denarja in pa tista želja: da bi pozornost obrnila nase. Hočem le reči, da je naša yunnanfska žena vsa drugačna.

Boječa je, čuti se zapostavljeno in se še sama skriva v ozadje in ne želi vzbujati pozornosti. To ni radi nje same in njene narave, to je pečat, ki ga ji je vtisnilo kitajsko družabno življenje.

Evropska reklama se močno poslužuje ženskih slik, da zbudi pozornost. Tu jih ne vidiš, morda tu in tam kak evropski posnetek. Zadnjič sem obiskal razstavo slik in kipov. Ni nič posebnega, skoraj besede ni vredno. Nekaj pa me je iznenadilo, to namreč, da ni bilo niti ene ženske slike. Imajo le slike sorodnikov ali pa prizore iz starih kraljevskih časov. Vse je dostojno in lepo.

Tudi v literaturi, ljudskih in umetnih popevkah ni poveličevanja in opevanja ženskega spola v toliki meri, kot pri evropskih narodih. Ne govorim o literaturi na dvoru iz onih razuzdanih časov.

Večkrat sem bil povabljen na kosilo. Komaj sem vstopil, se je že ves ženski svet poskril ter izza oken ali vrat opazoval nove goste. Tudi pri mizi ni stregla nobena ženska.

Takle vtis sem dobil o naši yunnanfski ženi. Z gospodom Kerecom sva se večkrat pogovarjala o tem važnem vprašanju, s katerim mora računati vsak misijonar pri svojem delu. Način evangelizacije mora radi tega imeti svoje posebne metode.

Pa odkod vse to? Poglejmo nekoliko podrobneje v družinsko življenje kitajske žene.

(Dalje prih.)

Pivec Katica:

POPOTNICA

*Naprej po cesti in povsod,
zvonček v temi naznanja prihod.
Gospod, ali k meni?
Ob cesti klečim,
Ti srce ponujam
usmili se, vzemi!*

*Pa kam se mudi Ti naprej?
Kdo večji od mene je grešnik —
čigavo srce še rajši imaš?
Ali mene v blatu tu več ne poznaš?*

*In vendar Te slutim, že čutim,
da poln Te je hram,
ki skrbno tu notri ga nosim.
Pa Ti greš naprej —
za zvončkom hitiš,
oh, pridi še — prosim!*

MISLI OB KRIŽU

*Tiho stopam v sinji mrak,
duša mi je polna svetobolja,
zato je truden moj korak.
Na vrhu hriba križ stoji,
ves ubog je, zapuščen,
a meni ljub je, dragocen
ta sveti kraj.
Srce nemirno najde mir ob njem,
duša od bolesi se spočije,
novih se moči telo navžije,
zato najrajši k njemu grem.*

*V dolini pa v razkošju mesto se blesti,
tisoč luči in še več v njem gori,
življenje vabi, kliče in vznemirja mlado kri.
In svet hiti, drvi,
omamil ga je ta bleščeči sij ...
In svet hiti, drvi,
ne ve, da kmalu konec bo noči,
ne ve, da noč se v jutru izgubi
in z njo varljivi blesk in časi vsi ...
V dolini pa v razkošju mesto se blesti,
tisoč luči in še več v njem gori. —
Tu gori pa je gozd in temna noč
in v tej samoti križ stoji,
ob njem nobene luči ni ...
O, tudi tu gorela je nekoč,
a daleč, daleč že so tisti časi,
to bilo je takrat, ko v slednji vasi
gorel je v ljudstvu plamen vere vroč.*

V. I. R.

Žena v glasbi

(II. del)

V prvem delu svoje razprave (glej Vigred 1938!) sem govorila o prvih početkih ženskega glasbenega udejstvovanja in podala bežen pregled glasbeno nadarjenih umetnic starejše dobe ter po možnosti izčrpen pregled naših domačih glasbenic. V drugem delu naj mi bo pa dovoljeno, da povem par besed o slovenskih in tujerodnih skladateljicah in izvajajočih umetnicah pretekle in polpretekle dobe. Današnji dan pa jih ima toliko, da bom omenila le najbolj vidna imena — katera pa že jutri lahko preblesti žar nove zvezde na nebu glasbene umetnosti.

Kot sem že omenila v prvem delu, številčno prednjačijo Nemke. To ima svoje vzroke; eden je v tem, da so v srednjem veku mali nemški knezi tekmovali med seboj ne samo glede razkošja svojih malih darov, temveč

tudi kot meceni na vseh poljih umetnosti in so tako podpirali tudi glasbenike in glasbo. Drugi vzrok pa je v znani nemški temeljitosti, ki ne zavrže ničesar in pa končno tudi v spretnosti, postaviti svoja in dela svojih rojakov v čim boljše luč. Z ozirom na ta dejstva nas med skladateljicami ne sme presenetiti vrsta imen najvišje nemške aristokracije — saj so ravno te dame imele na domačih dvorih, na katerih je bilo v srednjem veku večje število glasbenikov v stalni službi, vsak dan priliko, slišati odlično glasbo in poleg tega jim je bila po teh umetnikih (večinoma Italijanih) nudena izborna glasbena izobrazba. Tako vemo, da je *Amaliya Pruska* (1723 do 1787) sestra Friderika Velikega, komponirala korale — pa tudi tri saksonske princeze so pokazale mnogo skladateljskega daru: *Anna Amalia von Sachsen* — *Weimar* (1739—1767) ima poleg manjših skladb tudi operete, *Maria Amaliya Friderika v. Sachsen* (1794—1870) pa je poleg cerkvenih skladb zložila 14 operet na lastna libreta in *Augusta von Sachsen* — *Weimar* (1811—1870) poznejša žena nemškega cesarja Wilhelma I. je skladala maše, uverture, balete. Pianistka *Fanny Cäcilie Hensel*, nadarjena sestra skladatelja Felixa Mendelsohn-Bartoldy je bila komponistka pesmi, zborov, klavirskih triov. Izredno nadarjena Lisztova učenka *Ingeborg Brönart* je poleg manjših orkestralnih skladb zapustila vrsto pesmi in več malih oper. *Coronna Schröter* je še pred Schubertom vglasbila znamenito Goethejevo pesem »Der Erlkönig«. Dunajčanka *Helena Paradies*, slepa pianistka, ima izredno veliko število skladb. *Clara Schumann* roj. Wieck, najboljša pianistka svoje dobe in najboljša interpretka del svojega soproga Roberta Schumanna ima poleg pesmi in klavirskih koncertov celo vrsto manjših klavirskih skladb. *Pauline Volkstein* je izdala 1200 pesmi v narodnem tonu. *Marija Hinrichs*, žena Roberta Franza in *Alma Mahler*, soproga Gustava Mahlerja, sta izdali več zvezkov pesmi. Kot najmlajšo med temi ženami naj imenujem 1899 na Dunaju rojeno *Grete von Zieritz*, komponistko modernih pesmi, zborov, klavirskih in orkestralnih komadov.

Neprimerno večje je seveda število izvajajočih umetnic. Najprej posežem v zgodovino: *Gertrude Mara* roj. Schmeling (1749—1833) je bila dramatska in koncertna pevka največjega formata in evropskega slovesa. *Maria Anna Mozart* (1751—1829) po domače »Nannerl« je kot čudežno dete skupaj s svojim nesmrtnim bratcem koncertirala po vsej celini. Znamenita koloraturna sopranistka Henriette Sonntag (1806—54) in izvrstna altistka *Caroline Unger*, »lepi čarovnici«, kot ju je imenoval Beethoven, sta bili solistki pri prvi vprizoritvi njegove IX. simfonije in o Carolini Unger pravijo, da je takrat slavnega skladatelja, ki je sam dirigiral, obrnila proti občinstvu, da je vsaj videl navdušene ovacije zbrane množice — slišati jih ni mogel več. *Sophie Menther*, najboljša Lisztova učenka, je bila poleg Mare Schumann najsijajnejša pianistka 19. stoletja, izvrstna je bila tudi njena »sošolka« *Martha Remmert*. Pozneje si je pripela svetovno slavo l. 1811 na Dunaju rojena nepozabna *Paulina Lucca*. Izredno število prvovrstnih umetnic je dala sredina prejšnjega stoletja — naj naštejemo le nekaj najsijajnejših: *Lilly Lehmann*, operna in koncertna pevka — koloraturka, je bila

tudi izborna pedagoginja, *Marie Renard* je očarala z mezzosopranom izredne miline, *Luba Mysz — Gmeiner*, altistka, je izredno inteligentna pevka, *Rosa Papier — Paumgartner*, slovita kot mezzosopran in znamenita kot učiteljica, in *Marie Gutheil-Schoder*, tako sijajna igralka kot pevka, zlasti Mozartovih ženskih likov. Od l. 1912 deluje na Metropolitan-operi v New Yorku koloraturka *Frida Hempel*. Še znamenitejša in nam vsem po svojih ploščah znana je koloraturka *Selma Halban-Kurz*. Med najbolj znanimi imeni današnje dobe pa naj imenujem operno sopranistko *Elisabeto Schumann*, koloraturno sopranistko *Berto Kiurina* in zlasti koloraturko *Marijo Ivogün*, pevko imenitnih sposobnosti, *Eriko von Wagner* in *Eriko Wedekind*. Nepregledno vrsto pevskih in instrumentalnih umetnic pa nam podajo vsaki dan plošče in radijski prenos. (Dalje prih.)

J. Borštnar:

SREČANJE

(Nadaljevanje.)

Ustavila se je in zbrala vse sile, da bi mu v obraz povedala, da ga nič več ne ljubi. Preslaba je bila. Vse moči so jo zapustile, da je v onemoglosti zaprla oči in se trudno naslonila na Maksovo ramo.

Med tem je sonce nekajkrat močno vztrepetalo, potem pa ugasnilo na mah, kakor utone kamen, ki ga vržeš iz luči in sonca v globok tolmun. Večerna zarja je oblila s krvjo snežene gorske vrhove.

Ko se je Marta zavedela, je bila že sama. Vsa je gorela. Lase je imela razmršene. V rokah je držala knjigo, a se ni mogla spomniti, ali ji jo je Maks dal za spomin sam od sebe ali ga je sama prosila za njo. Pred njo je v hladni sapi drgetal razmršen grm nedolžnih mačic...

Tudi Marto je zazeblo. Odšla je v sobo in sedla k oknu, da bi brala iz Maksove knjige.

Ni brala dolgo, ko je zbledela kot stena. Knjiga je bila ena sama poltena besednost. Žalostno je zaprla knjigo in jo vrgla na mizo. Iz knjige je padel na tla bel listek. Marta se je bolno sklonila ponj in šla z očmi za črkami na njem:

Maks!

Nepravilno ravnaš, dragi moj! Prej se bo sonce vrtelo okrog zemlje, kakor boš ti pridobil Marto za komunizem. Čim zvesteje se sučeš okrog nje, tem bolj se ona oklepa župnika in njegove organizacije. Slutim tudi, da si se vanjo zaljubil. Pazi, dragi moj! Si že pozabil, kaj si obljubil glede punce? Zakaj si Marto povabil na zborovanje? Bilo je še mnogo pre zgodaj. Kolikor sem jo mogel tisti večer spoznati, ti rečem, da je tako značajnih žensk malo. Ravno tako bi mi potrebovali v bližnji bodočnosti. Zato napni vse sile! Poskusi še z nenravnostjo. Ponudi ji tole knjigo; mnoge je že spreobrnila. Hodi z njo v kino in na plese; tudi sam ji povej kako kosmato prigodnico. Lepo počasi delaj in pazi, da se še to pot ne opečeš!

Torej pogum in pozor!

Kazalec »Rdeče pesti«.

Ta listek takoj sežgi!

Marta je prebrala list enkrat ... dvakrat ... Potem pa je mrtvo zastrmela v velike črke. V glavi se ji je zavrtelo, v sencih ji je začelo udarjati kakor s kladivom.

Zdajci so se črke zavrtele, se zgnetle v veliko kepo, iz katere se je izobličil obraz z Maksovimi potezami.

Oči sijejo kot mlakuža, ustnice so odprte, a iz njih ni besede, le neznošen smrad po gnilobi valovi Marti v obraz in ji zapira sapo. Lice je zgubano kakor ožeta goba.

Glej, že se ji reži ta obraz iz kotov in odpira usta, da bi spravil iz sebe grde poltene besede, ki se zajedajo v gnojne rane razpadajočih ustnic.

Marta je zatisnila oči, da ne bi gledala teh obrazov. Zaman! Obraz se je že vtisnil v njeno dušo in jo žgal kot žerjavica.

Od strahu in bolečine je zajokala: »Zakaj sem prišla v roke temu človeku? Prav nič boljši ni kot knjiga, ki mi jo je dal. Strašno se ga bojim. Kako naj mu uidem? Kako naj ga premagam, ko se v meni sami zbujajo strasti in jih komaj krotim? Ves teden sem se borila, pa je bilo vse zaman. Kako lahko me je danes premagal!«

Poljub na ustnicah jo je žgal kakor Judo iz Kerijota, ko je izdal Odrešenika. Polaščal se jo je obup in z njim zla misel: »Saj je ves boj zaman. Mar ni boljše, da si sama končam življenje, kakor da bi Maks skrunil moje telo? Drugače mu ne morem ubežati.«

Pod oknom je šumela reka, valovi so se penili in se razbijali ob skalnem bregu. Marta jih je čula in tako prijetno se je pluskanje splevalo v njeno mrzlo misel. Odprla je okno in zastrmela v mehko belo peno, ki se je komaj vidno pozibavala na vodovju. »Ali se ne bi vrgla v reko? Saj bo mehko počivati v tej peni, ki se bo kot slap vonjivega cvetja zgrnila nad menoj. Ah, kar pognala se bom; v hipu bo vsega konec. Vsega konec...«

V izbi se je mrak neslišno zgoščal v noč. Nekje je še ječal zvon. V vratih je zaškripalo. Marta se je obrnila od okna. Razločno je videla, da so se vrata prav nalahno odprla. Postalo jo je strah. Tudi dihati si ni upala.

Strah jo je bilo lastne grešne misli, strah jo je bilo Maksa, ki ga je čutila pred vrati; strah jo je bilo noči, strah jo je bilo vsega.

V vratih je vnovič zaječalo. Marti se je zazdelo, da jo je poklicalo z glasom njene matere. Ves strah jo je minil, svetlo upanje je visoko vzplapolalo v njeni duši. »O mati, saj vem, ti si ob meni, ti moliš zame.«

Zrušila se je na kolena in začela moliti. V vratih je še ječalo. Spomin? Ne. Pomladna sapa se je trgala s polj in se zaganjala v duri.

Dolgo je molila. Ko je šla spat, se je svetel sij potegnil čez njeno sobo. Ali je bil že prvi jutranji zor ali blisk daljne nevihte?

*

Drugo jutro je Marta knjigo hladno vrnila Maksu: »Hvala. Ne bom brala. Ti in knjiga sta se mi zagnusila.«

Maks je osupnil, da ni mogel odgovoriti. Potem mu je rdečica planila

v obraz in ga zalila vse do vratu. V trenutku je izginil, kakor da bi se vdrl v zemljo. Od tistega dne se Marti ni več prikazal pred oči...

Martin dnevnik odslej naprej je en sam obupen krik, ena sama neizjokana solza.

6. marec. Sredi strašnega boja sem ostala sama brez tolažbe in pomoči. Solze, ki so mi včasih hladile toliko noči, so se posušile, mačice me spominjajo samo še onega strašnega padca. Oj mačice bele, kako sem vas imela rada! Kako se je v meni vse sprostilo, kadar sem se porazgovorila z vami. Kako ste me potolažile! Zdaj pa ne smem več med vas, ker me spominjate samo še dneva, ko sem izgubila vero vase, vero v vse lepo in plemenito.

Poleg vsega tega pa se vedno bolj živo obuja mladostni spomin — sled neizrekljivo lepega radi gnusnega življenja. Tisti človek s svetlimi očmi s šopom las čez čelo se mi vedno pogosteje vrača v misli. Ko sem danes na kos platna zapisala številko, sama nisem vedela, kdaj sem poleg številke zapisala še njegovo ime. Toda, vem, z njim se ne bom nikdar srečala, zato mi je še huje.

7. marca: S prijateljico sem šla na Cvetno goro, da bi se vsaj malo razvedrila. Nisem se. Polja, ki so kot šahovska deska ležala pod menoj, so bila hladna, mrtva. V dalji so se nad gozdovi gnetle žalostne megle. Prijateljici sem razodela skrivnost glede Maksa. Rekla je, da ravnam zelo nepremišljeno. Kajti Maks ima v tovarni velik vpliv in me vsako uro lahko spravi na cesto.

Zdaj ne znam nikamor več. Kam naj grem, če me vržejo iz tovarne? Ali naj prodam Maksu svoje telo, vero in prepričanje, da bom še ostala v tovarni? Ne! Naj me vržejo na cesto? Marta Gornik ne prodaja sebe nikdar!

8. marec: Zvedela sem, da je Maks ob času misijona polil z vodo stopnice pred župniščem. Ko je šel pridigar zgodaj zjutraj v cerkev, mu je na ledenih stopnicah spodrsnilo in si je zlomil nogo. Tudi moje življenje ni več varno pred tem človekom.

Ena svetla lučca pa mi še vedno sije v žalostno življenje. Vedno močnejša je. Toda ugasniti bo morala tudi ta, sama jo bom morala ugasniti, misel na človeka s svetlimi očmi, s šopkom las čez visoko čelo...

9. marec: Vedno se bojim; nečesa velikega, komaj slutenega. Njegovo ime že drhti na mojih ustnicah.

10. marec: Vsega sem se že naveličala. Zagnusilo se mi je to pasje življenje, moja duša je tako prazna, tako strašno prazna.

Tisti človek je še vedno v mojih mislih in me spominja nekdanjih srečnih let, da še bolj sovražim sedanje življenje. No, saj življenje brez upanja sploh življenje več ni.

11. marec: Nič več ne verjamem, da je Bog pravičen; zakaj me pusti samo brez pomoči.

12. marec: Tudi ne molim več.

15. marec: Prepustila se bom valovom; naj me odnesejo, kamor hočejo...

16. marec: Tudi mamó morám vreči iz spomína. Zakáj mi še vedno vstaja pred oči in mi brani, prepustiti se toku življenja? Sita sem že njenih pobožnih oči in sklenjenih rok.

17. marec: Še njega, čigar imena še nisem zapisala v dnevnik, morám pozabiti; zakáj mi še vedno láže, da je življenje lepo in da na svetu še ni zamrlo vse lepo in plemenito, da se še vedno v njem zrcali obraz večnega Boga? Ne vem, če bom toliko močna.

18. marec: Konec! Zdaj sem sama, zdaj ne verjem več, tudi upam in ljubim ne. Zdaj pa me zgrabi, življenje, grdo, kakor si; ne bojim se te! Marta Gornik bo odslej le še žíval. Tak je tudi konec mojega dnevnika in tako naj se konča mojega življenja povest! —

Reka pod Martinim oknom je še vedno naraščala in se gosta, motna ježno zaganjala v breg, planinski snegovi so kopneli in se umikali očem blagoslovljene pomladi... (Dalje prih.)

Francka Zupančič:

Pomlad — vstajenje

Pripravlja se zemlja in Cerkev na Vstajenje; pripravlja se v dolgem, globokem, premišljavačem pričakovanju.

»Bratje,« pravi sv. Pavel, »operite se starega kvasu, da bodete nova zmes brez njega.«

Očistimo se, da se oprostimo; trpimo, da se vzradostimo. In v trdem pričakovanju je pripravil post duhove na velikonočno zmagoslavje. Dolga senca je bila potrebna, da tem svetlejša zasije luč; zbranost, da tem radostneje doni hozana; plač, da tem bolj zveni veselje.

Religiozne svečanosti obredov velikega tedna, tako polne poezije in lepote, so predvsem bogate globokega čustva. V velikem tednu preživimo ves tragičen vihar, ki hodi pred veličastnim zmagoslavjem.

Vsaka posameznost obredov je alegorija; vsak akt je pomembna predstava in obredi so obdržali vtis najstarodavnejše umstvenosti, znanosti, ki v njej trepeče luč božja.

Veličastna lepota polnomračno zastrtih svetišč, resnobno tihih. Pred velikim oltarjem duhovščina, polnoštevilna, med plapolajočimi voščenicami.

Cvetna nedelja — blagoslov oljk. Doma se menjajo vejice: stare, suhe, praske-tajo v ognju. Nove vejice nad posteljo in v kot za Križ!

In vsa tragedija Krista nam je živo pred očmi: od vzklikajoče jeruzalemske množice, do turobnih oljčnih vrtov Getzemane; od dišav alabastrnih posod v hiši Betanije do gobe namočene v kisu in žolču pod sramotilnim lesom križa.

Resnoben, dramatičen veliki četrtek. Kristova Cerkev je poglobljena v žalost: začela je žrtev Boga Človeka. Pričenjajo postaje trpljenja, tja do smrti na križu. Duhovnik je med daritvijo prenesel v božji grob Kelih in sv. Hostijo, posvečeno za prihodnji dan.

In božji grob je nekaj toli živega, kar očara vsakogar tudi sivolasega starca. Življenje je, ki čuti skrivnost, prepojeno z bridkostjo in smrtjo.

Množice polnijo ceste in cerkve; zbirajo se krog božjega groba. Vse polno cvetja, sveč; orodje trpljenja: trnjeva krona, bič, škrlaten plašč, belo ogrinjalo, prt Veronike i. t. d. In vse to v mistični luči, med vonjem cvetja in kadila.

Veliki petek: odkrivanje križa; tri ure trpljenja. Sedem besedi na križu.

Toda izza senc je prisijala luč, izza smrti življenje, iz sramotilnega ponižanja zmagoslavje.

Ni ga klasa, ki bi zorel, če ne razpade seme in ni resnične radosti, ki bi ne bila porojena iz trpljenja.

V soboto se prenovi vse. Odenejo se oltarji, užge plamen. Blagoslove se zrna kadila za velikonočno svečo in ž njo se prižgo luči. Spev glorijske. Blagoslov vode in olja; krstni kamen, birmanska krizma.

Duhovnik odloži vijoličasto barvo in pri glorijski zapoje zvonovi.

Veličastna je cerkev in ubirajoč najveličastnejše speve slavi Večnega v Njega večni milosti.

Zunaj, izven svetišča se širi oznanilna vest po vsej zemlji z nemim prhutanjem kril, kot da bi se spajala nedoločna melodija med vejami in bi se dogajala končna obljuba.

Bilo je v ozračju začudenje pričakovanja in vršički, ukovani v led, so čakali sprostitev, da pohite svobodni in žuboreči svojo radostno pot. Oblaki so hrepeneli, da se razprše v prozorne tančice in drevje je snivalo nemirno v svojem mehkem, šuščečem oblačilu.

Bile so pač že vijolice, ki so malce odpirale svetla očesca in se ozirale po rožnem razkošju mandeljev; toda marec jih je otrešel vonjavih zvezdic v dveh bedastih napadih sap in je zbežal potem preplašen nove bojazni med oblake.

Toda danes, v modrem vzduhu, polnijo svečani zvonovi nebo in zemljo s svojim slavnostno radostnim spevom in znanijo življenje.

In kot bi bil neukročen val odmeva, ki sprošča virčke, rdeči oblake, odeva veje.

Za glasovi neba, glasovi zemlje: ljudje hite na prosto, se vesele praznično odeti v jasni, sveži radosti obnovljene pomladi.

J. Gerely - Raša Mastnak:

Izobraženo dekle

(Nadaljevanje.)

Bratje in sestre.

Pravijo, da se bratje in sestre, ko so majhni, ljubijo, ko pa doraščajo, se sovražijo. Ne verjamem pa, da bi to moglo veljati kot splošno pravilo. Kjer pa je tako, tam ne more biti drugega vzroka kot, da jih je v otroških letih vodila ljubezen, v kasnejših pa samoljubje.

Kako lepo in mirno bi bilo razmerje med brati in sestrami, če bi bilo njihovo vedenje v ljubezni in dobroti izvirajoča spodobnost!

Dobro vem, da doraščajoča mladina komaj prenaša sama sebe, kako bi potem mogla še druge. Res je tako, kakor čitamo v spisu Adriene Sylvain:

»Ako me motijo, se radi tega pritožujem. Če me puste v miru, mi je zaradi samote hudo. Veliko govorjenja mi je neprijetno, toda molk me jezi. Sem kot zarjavel vremenski petelin na strehi, ki vedno ječi, pa najsi potegne veter od vzhoda ali od zahoda.«

Toda, če bi se hotela mladina malo premagati, pa bi prav lahko shajala med seboj.

Pri tem posebno lahko veliko pomagaš ti, sestra! Ako ti morda brat v nepotrpežljivosti reče trdo besedo, mu ni treba na enak način vrniti. Tiho se odstrani! Drugič pa, ko bo dobro razpoložen, ali te bo celo prosil za kako uslugo, mu pa povej ljubeznivo, ne z jezo, da te je takrat njegovo ve-

denje užalostilo, in naj ne bo prihodnjič več tak. V mirnem razpoloženju se taki opomini mnogo prej in bolje sprejmejo, kot pa v jezi.

Potresaj pot ljubezni z malimi pazljivostmi. Le pazi, počasi, počasi bo tvoja ljubezen povzročila, da bo v srcu tvojega brata zrastle dobrota. Prej ali slej bo postal tvoj varuh in vitez.

Kar pa je morda najvažnejše: prizadevaj si, da pridobiš zaupanje svojih bratov in sester! Naj spoznajo v tebi ženo, pri kateri dobe pomoč v potrebi, tolažbo v bolesi, prijazno razumevanje v razočaranjih. Nikoli pa ne izrabljaj njihovega zaupanja! Molči, če je potrebno, toda nikar ne vzemi nase nikake sokrivde.

Ne boj se, da na ta način samo daješ in nikoli ničesar ne sprejmeš. Resnična ljubezen je čudovita stvar. Tisočkrat se povrne nazaj, ko jo najmanj pričakujemo, a najbolj rabimo.

Nikoli tudi ne pozabi, da tvoj brat ravno v tebi поблиže spoznava ženo. V veliki meri je odvisno od tebe, kako bo ravnal nekoč s svojo ženo, ali s spoštovanjem in pozornostjo ali pa ne.

Pomisli pa tudi, da se deček po otroški dobi prav tako prebuja v moža, kot ti v ženo. Zato zviša ceno tvoje vrednosti v bratovih očeh, če si sramežljiva v obleki in vedenju. Nič ni bolj hvalevrednega za deklico, kot to, če želi njen brat imeti za svojo bodočo življenjsko družico tako dekle kot je ona.

Sorodniki.

Tudi strici in tete v vaši družini naj bodo deležni dokazov tvoje dobrotljive ljubeznivosti. Daruj jim mnogo od tega! Opazuj njihova nagnjenja, ko jih spoznaš, boš lahko osvojila njih srca. Teti, ki hrepeni po nežnosti, izkaži vsakovrstno ljubeznivost v besedi in dejanju. Druga teta morebiti rada pripoveduje. Vzemi si včasih par minut in sedi poleg nje ter jo pazljivo poslušaj. Marsikatera starejša gospa mnogo drži na pozornost v darovih. Kaj velikega ji seveda ne boš mogla dati. Ne pozabi pa, ji ponuditi od tega, kar premoreš.

Če se stric zanima za tvoje učenje, mu povej pogosto, kaj o tem. Če ti pripoveduje šale, mu pusti to veselje in se mu dobrodušno smej. Le nikar mu ne povej, kolikokrat si to šalo že slišala!

Ako srečaš sorodnike na cesti, jih pozdravi na tisti način, ki jim je najljubši. Če jim tvoj obisk napravi veselje, jim posveti včasih kako urico, če tudi je zate težko.

Mladost je velik zaklad. Okoli sebe siplje veselje kot sonce svoje žarke. Ne skopari s tem svojim zakladom! Daj, da sije tudi na druge! Čim več boš dala, tem več ti bo povrnjeno in tem dalje boš ostala mlada v duhu.

Posli.

Bog ne pozna ne gospoda in ne služabnika. Pred njim smo vsi ljudje bratje in sestre. Če to resno premisliš, boš tudi vedela, kako se moraš vesti proti poslom in delavcem.

Nikoli ne smeš ukazovati, ampak le prositi. Prosim, bodi tako prijazna in prinesi... Prosim, pripravite... nekako tako se glase ukazi, ki nam

jih narekuje notranja spodobnost. Tudi »hvala« po izpolnjeni prošnji nikoli ne sme izostati.

Ne pozabi, da je delavec tudi človek, prav tako dober kot ti sama. Tudi on se lahko zmoti. Zato ne kriči nanj, če je kaj narobe napravil, ampak počakaj, da si se nekoliko pomirila; potem mu šele povej v navadnem tonu govora, da naj to ali ono drugič drugače naredi, da naj v bodoče bolj pazi na to itd. Zlasti pa mu ne očitaj neprestano storjenega. Le, če se ista napaka ponovi, ga smeš spomniti.

Ukazovati ni tako lahko, kot si domišljaš. Potrebno je mnogo premagovanja in ljubezni za to. So ljudje, ki jim služabniki izpolnijo želje, še preden jih izrečejo. To pa so oni, ki razumejo umetnost ukazovanja. Mnogo več pa je, žal, ljudi, ki jih njihovi podložni le z nejevoljo ubogajo. Njihovih želja niti ne opazijo. Vsi ti ljudje sede na prestolu svojega napuha in od tam izdajajo svoja povelja.

Toda, sestra, ti imaš še druge dolžnosti do poslov, zlasti še do mladih deklet. Razlika med vama je v tem primeru le ta, da je tebe božja previdnost postavila v premožnejšo hišo, kjer uživaš nego in vzgojo, ona pa ne. To pa ni tvoja zasluga, ampak le dar, ki pa ti zopet nalaga dolžnost, da ji daš nekaj od tega. Le zanimaj se malo zanjo! Svetuj ji pri nakupu, pri razvedrilu, pri čitanju in tudi pri njenih opravkih. Vsekakor pa se moraš zanimati tudi za njeno dušo. Skrbi zato, da ob nedeljah ne bo zamudila sv. maše. Ob večjih praznikih ji svetuj, da prejme tudi sv. zakramente, če že sama ni tega navajena. Če pa jo vidiš, da je sama pridna, pobožna, da rada zahaja v cerkev, potem ji pomagaj, da lahko ostane pri tej svoji lepi navadi.

Mnogokje pa je tudi to, da ne smeš storiti; predvsem takrat, kadar jo zapaziš pri napaki, h kateri ne smeš molčati. Nikoli pa ji ne odkrivaj svojih malih skrivnosti, ali da bi jo celo podkupila, da bi molčala k tvojim napakam. Kakor ti ne smeš biti sokriva njene stranske poti, tako tudi ona ne tvoje. Seveda ne mislim tu na nedolžne skrivnosti, kot so razna skrivna obdarovanja. Če ti s svojim molčanjem pri tem pomaga tudi sebi koristi, da se ob tebi nauči drugim pripravljati veselje.

Kakor vidiš, sestra, je le od tebe odvisno, če hočeš biti hišnim uslužbencem angel varuh ali pa jim pomagaš na slabo pot.

(Dalje prih.)

ROŽE NA VRTU

*Pred našo hišo vrt se razprostira,
obdan od divje leskove mejé.
Marjetice spomladi se zbudijo,
pohlevno drobne rožice cvete.*

*Nato razrastejo se še zlatice,
vendár jih kmetje kmalu pokose.
V jeseni poženo podleski nežni,
v poslednjem letnem ognju zagore.*

*A blizu hiše v vlažnem skriteh kotu
poženejo sladké spominčice,
očesca tisočera v svet strmijo —
in kot da ves čas smrti se boje.*

O debelosti

O debelosti človeka govorimo takrat, kadar se v njegovem telesu nakopiči preveč masti. Debelost ni vselej bolezenski pojav. Tudi popolnoma zdrav človek se lahko zdebela, če malo dela in dosti je. Toda tudi ta zamaščenost postane nevarna, če tak človek zboli na srcu. Maščoba pa se ne kopiči v telesu samo radi brezdelja in preobilne hrane, ampak tudi radi motenj v delovanju žleze ščitnice na vratu, podmožganske žleze (hipofise) in žlez plodnic. Preobširno bi bilo, če bi hotel te motnje bolj na široko obravnavati.

Tiste izmed vas, ki se še dobro spominjate šolskih časov, gotovo veste, kaj je kalorija — nekatere pa ste to pozabile, pa bom na kratko povedal: Ako hočemo spraviti lonec vode v vrenje, moramo kuriti pod njim. Voda polagoma sprejema toploto vase in ko jo sprejme dovolj, začne vreti. Množina toplote, ki je potrebna, da povišamo toploto enega kg vode, to je, enega litra vode, za eno stopinjo Celzija, do vrenja, moramo porabiti ravno 100 kalorij. (Atmosferskega tlaka tu ne jemljemo v poštev.) Ako hočemo spraviti vlak v tek, moramo kuriti pod njegovim kotlom, spreminjati vodo v kotlu v pare, ki žene vlak naprej. Za pogon vlaka smo torej porabili gotovo količino kuriva, gotovo množino toplote, gotovo množino kalorij. — Živo telo nikoli ne miruje: mora dihati, mora nositi hrano v usta, mora govoriti, izločevati sokove, poganjati kri, obračati oči, (Dekle, zakaj tak žalostno obračaš mi oči? Nič več ni vitke linije; telo se mi redi), mora hoditi po kuhinji, mora tipkati na stroj, žeti žito itd. — Pa ne samo to: V telesu se staro tkivo izrablja, ustvarja se novo, hraniva se razkrajajo, spajajo in zopet razkrajajo itd., itd. Za vse to je zopet potrebna neka energija, neka sila. To silo dovajamo — po domače povedano — s hrano v telo. Del hrane se porabi za to, da telo raste, da nadomesti obrabljene dele — drugi del pa se porabi za kurivo, ki v telesu izgoreva. Ogljik iz hrane se spaja iz posebne spojine s kisokom, ki ga vdihavamo v ogljikov dvokis, ki ga izdihavamo. — Čim bolj delamo, tem več teh ogljikovih delcev izdihamo. Obenem izžareva dosti toplote s površine telesa navzven. Ako bi vso to toploto izmerili, bi ugotovili, da je je porabilo telo odraslega človeka v 24 urah povprečno 2800 kalorij. — Če je človek lenaril nekaj manj, če je garal, nekaj več. Spomnite se sedaj, kar sem povedal o vodi, pa boste spoznale, da bi s temi kalorijami lahko spravili 28 litrov ledenomrzle vode v vrenje. — Tiste gospodinje, ki nimate dosti dela, boste sedaj razumele, zakaj mrmra vaša služkinja radi premalo hrane, čeprav ste ji dale isto količino kot sebi. Služkinja mora vstati ob petih, mora ribati pod, mora prati, mora iti spat ob enajstih — pa je zato porabila vsak dan tisoč kalorij več kot pa ve. Toda dostikrat tudi tisti, ki nič ne dela, rad dosti jé in ponavadi take jedi, ki so obilno redilne, ki tvorijo dosti kalorij. Čim bolj jé, tem boljši tek ima. On použije dosti več kuriva kot je potrebno. S tem si ali pokvari prebavo, ali pa se mu kurivo v obliki masti kopiči pod kožo, po srcu, po čre-

vesju in med celicami organov. — Rekel sem pa že, da ni samo preobilno uživanje hrane vzrok debelosti. Da hrana pravilno izgoreva, ali da se porablja za nadomestek obrabljene tkiva, skrbe posebni predeli možgan, posebni živci in posebni sokovi žlez, bodisi tistih, ki se izcejujejo v želodec in črevesje, bodisi tistih, ki izločajo hormone v kri. Pri nepravilnem delovanju le-teh telo hujša, ali se pa redi. —

Zdrav človek ima občutje lakote, ki mu pove, koliko naj zaužije hrane. To občutje se pokvari pri stradačih in pri požeruhih. Kdor strada, čuti prve dni lakoto, potem mu ta otopi — nasprotno je požeruh takoj lačen, če je mesto šestkrat le petkrat na dan. Požeruh ne ve, da bi se mu občutje lakote zmanjšalo, če bi kak teden jedel zmerno. Zbog takih požeruhov je škodljivo, da so tako omilili postne dni.

Pojavi debelosti so različni. Nekaterim se prav nič ne pozna, da bi kaj trpeli radi svoje debelosti. Zunanji izgled jim je poln zdravja, krvni obtok v koži in sluznicah je dober. So sveži in radi delajo, ali bi vsaj radi delali. So polni vedrosti in marsikdaj spravijo vso okolico v dobro voljo. Taki so kot tisti krčmar iz »Desetega brata«, taki so kot Mlakarjev Trebušnik. Radi takih ljudi je bil Cankar slabe volje, pri Kitajcih pa so toliko spoštovani, da celo Budo radi upodablja debelega — pa tudi slikar Rembrandt je kaj rad slikal take ljudi. Takemu gospodu je zdravnik svetoval, naj se loti kakga dela, pa si je od takrat sam prižigal cigare. To vrsto debelosti imenujemo piknično.

Nasproti njim stoje drugi debeli ljudje, ki ne morejo imeti nobenega veselja do dela in se težko utrudijo že ob vsakem koraku. Njihova koža je bleda in zaduhla, iz nje posevajo nabrekle žile; dihaajo težko in so vedno potrti in slabe volje. To debelost bi imenovali anemično.

Mast se razdeli pri obeh tipih po vseh delih telesa, čeprav ne enakomerno. Dostikrat vidimo zelo razvit podbradek. Krog vratu se včasih izločijo debeli klobasati nabori, radi česar se vidi vrat kratek in kakor bi glava tičala v skledi masti. Rada se kopiči mast v prsih, najraje v trebuhu, ki se spremeni v naravnost kot Krim mogočno tvorbo pa tudi v nadlahtnicah in stegnih se rade nakopičijo obilne blazine masti.

Mast je slab prevodnik toplote. Radi tega bi zadržala preveč toplote v telesu, če bi znojne žleze ne povečale delovanja. Z izhlapevanjem znoja se poveča oddajanje toplote. Debeluhi se torej zelo močno znoje. To pa marsikdaj povzroči med nabori kože, pri ženskah zlasti pod dojkami, vnetje, rdečo kožo, ekceme in tvore. Debel človek poleti dosti bolj trpi pred vročino in je bolj dostopen za vročinski napad. Že radi teh vzrokov se ne giblje preveč rad — najraje tiči doma, kar mu pa debelost še poveča in kar mu polagoma tudi oslabi mišice. Ako se tudi srce obloži z mastjo, postanejo težave še večje. Pri pletorični obliki debelosti ovira reveža že prevelik pritisk krvi. Pojavijo se lahko srčne napake, tesnoba srca, težko dihanje, noge začno otekati, postajajo modrikaste, na njih se delajo krčne žile; kri zastaja v jetrih, ledvicah itd. Taki ljudje težje prenašajo druge bolezni, so nagnjeni h katarjem dihalnih cev, h kilam itd.

Slučaje velike debelosti je vedno treba zdraviti. Manjše debelosti pa je treba opazovati in jih zdraviti samo, če je potrebno, n. pr.: pri kroničnih obolenjih srca in ožilja, pri kroničnih vnetjih sklepov, pri sladkorni bolezni in protinu, pri motnjah v prebavi. Ni pa prav, da predpisujejo shujšanje prav pri vsaki bolezni. Marsikdaj bi bilo to celo škodljivo. Prav tako je bedasta borba za vitko linijo pri zdravih, čokatih dekletih. Taka ne dobe vitke linije, ampak nepravilno oblikovan skelet. Moramo vedeti, da je mast tisto zdravilo, ki daje ženam ravno nasprotno kot pri moških, polnost in prožnost njenih oblik.

Shujšanje pospešujemo lahko na hiter, ali na počasen način. Hitrega načina se sme poslužiti bolnik samo pod strogim neprestanim opazovanjem zdravnika, najbolje v zdravilišču. Prav velike previdnosti je treba zlasti pri starih in slabokrvnih ljudeh. Prijetneje in dosti bolj brez nevarnosti je, če hujšamo počasi. Za hujšanje poznamo različne načine. Prvi je ta, da zmanjšamo količino hrane in skušamo na ta način doseči, da bi se v telesu nakopičena mast uporabila za kurivo. Pri tem pa moramo vseeno paziti, da bi bolnik ne dobil premalo beljakovine, ki je za telo neobhodno potrebna. Zato bomo dajali tudi med zdravljenjem še vedno po 100 gr beljakovine dnevno, pri hitrem hujšanju celo 150 gr. Večina misli, da je treba pri dieti za hujšanje opustiti vsako mastno hrano, ker se mast, potem ko se je v organizmu izpremenila v človeško, najraje kopiči v tkivo. Izmed snovi pa, ki vsebujejo sladkor in škrob, pa bomo jedli take, ki se slabše prebavljajo in ostanejo deloma neizrabljene. — Zaradi tega se bomo zогibali čistega sladkorja in fine moke; bomo raje jedli salato, sadje, krompir in kruh iz grobe moke. Izogibali se bomo kakava, ki ima visoko kalorično vrednost, sladkega peciva; mesto svinjskega mesa, ki ima obilo masti, bomo raje uživali goveje — ne bomo dosti solili, kajti sol zadržuje vodo v organizmu. Kdor ima močno srce in ne prevelikega pritiska, bo zjutraj popil večjo količino vode, ki mu bo izprala nekaj soli iz telesa. Alkohol smemo pri debelosti dovoliti le v izjemnih primerih in le v majhnih količinah. Ob rumu so vojaki vzdržali tedne dolgo na fronti.

Pod strogo dieto pod stalnim nadzorstvom zdravnika bomo hitro shujšali in bomo izgubili v enem tednu precej kg — z zmernim zdravljenjem pa bomo hujšali počasneje in bomo izgubili v enem tednu morda le 1 kg. Navedel bom dve razporedbi za hujšanje, eno manj drugo bolj strogo.

Zajutrak: čaj ali kava, 100 gr nemastnega mesa; 50 gr salate, ali radiča, ali sadja, ali paradižnikov.

Dopoldanska malica: 200 gr (nekaj manj kot $\frac{1}{4}$ kg) svežega sadja.

Kosilo: 200 gr juhe; 150 gr nemastnega mesa; 200 gr zelenjave; 200 gr krompirja; 200 gr sadja.

Popoldanska malica: čaj, eno jajce.

Večerja: 2 jajci ali pa 130 gr nemastnega mesa; 200 gr zelenjave; 200 gr krompirja; 50 gr salate; 100 gr sadja; 50 gr suhega sira.

Jedi ne bomo belili z mastjo, ampak bomo porabili za ves dan le 20 gr masla. Ves dan ne bomo pojedli več kot 100 gr grobega kruha.

(Vse skupaj okrog 1700 kalorij.)

II. razporedba je težja:

Zajutrak: čaj ali kava; 2 jajci; 25 gr grobega kruha.

Kosilo: 200 gr juhe; 200 gr nemastnega mesa; 100 gr krompirja; 200 gr zelenjave; 100 gr kumaric; 200 gr sadja in kava.

Malica: čaj brez kruha s citronskim sokom.

Večerja: čaj; 200 gr nemastnega mesa; 100 gr krompirja; 200 gr kislega zelja; 100 gr salate ali paradižnikov; 200 gr jabolka.

Za zabeljenje bomo porabili le 20 gr masla.

(Vse skupaj okrog 1260 kalorij.)

Vmes ne smemo seveda zobati sladkorčkov, srkati liker itd. Ako bi kljub temu hujšanje prepočasi napredovalo, bomo en dan v tednu mesto predpisane diete uživali ali samo mleko, ali samo sadje. Človek z zdravim srcem naj se loti fizičnega dela, naj goji turistik, šport. Pri tem moram pripomniti, da postane debeli človek pri delu zelo lačen in se potem še bolj naje in mu potem delo ne bo dosti koristilo za hujšanje. Kdor gre na planine, naj si za hujšanje ne vzame s seboj polnega nahrbtnika sira, šunke, slanine, konzerv itd.

Izmed zdravil uporabljajte brez zdravnika samo grenko sol ali kako čistilno slatino. Zdravil za hujšanje je cela vrsta. Ne kupujte jih brez zdravnika in brez njegove kontrole, ker niso vselej umestna in si lahko pri nepravilni uporabi močno, močno pokvarite zdravje.

I. R.:

Železarstvo v Kropi

(Nadaljevanje.)

Na občnem zboru Žebljarske zadruge je zastopnik Zadrुžne zveze priporočal: »Z železom imate opravka, naj bo tudi Vaša volja železna!« Ne samo volja, kroparski človek je ves kot železo, z vsemi dobrimi, pa tudi slabimi lastnostmi. Železo-kovina se da kovati, brusiti, sploh oblikovati v predmete, ki s pridom služijo človeku. Če pa se zanemari, začne kaj rado rjaveti in če se pravočasno ne očisti rje, ne preostaja drugega, kakor da se vrže v Martinovo peč, kjer se v visoki temperaturi nanovo pretopi.

Prav tak je Kropar. In o tem železo-človeku hočem v kratkem kaj povedati, pa tudi o kovačnicah, ki kujejo njegov duhovni obraz — skratka, podati hočem bežen obris kulturne stopnje.

Sem spada najprej prosvetno društvo s svojimi 130 člani. Vsako leto da kake tri do štiri igre na zelo majhnem odru; preko običajnega diletantstva je prišel Gregorinov pasijon »V času obiskanja«, v katerem je nastopilo preko 100 ljudi in ki so ga lansko leto na Brezjah pred cerkvijo trikrat igrali. Lepe uspehe so dosegli s telovadbo, zlasti s svojo talno telovadbo so fantje pri nastopih vzbujali pozornost. Tudi smučanja ne zanemarjajo; dosedaj najboljši je Finžgarjev Rudko, ki je pri raznih tekmah odnesel več kot pol ducata plaket. Z uspehom so organizirali tekme ZFO na Jelovici, ki se je izkazala kot izboren smučarski teren.

Tudi pred kratkim ustanovljeni Rdeči križ, ki ima 48 članov kaže lepo delavnost na polju higienske kulture.

Prav tako je važno merilo izobrazbe, kaj in koliko Kroparji berejo. Naročenih imajo 51 raznih dnevnikov in 56 izvodov tednikov. Na »Vigred« je naročenih 15 deklet, na »Kres« pa 28 fantov. Nabožni mesečniki prihajajo v 20 izvodih in toliko tudi družinski in leposlovni, strokovni pa v 18 izvodih. Če bi ne bilo toliko ljudi, ki se za branje sploh ne zanimajo, bi bil potemtakem vsak drugi Kropar, ki je dovršil šolo, naročen na časnik. Sem bi uvrstili tudi knjige: Prvo mesto zavzema Mohorjeva družba s približno 50 člani, dalje Vodnikova in Cankarjeva z nekako po 15 člani. Zelo malo pa se naročajo knjige višje literarne vrednosti; tako imajo Slovenska matica, Planinska matica in Modra ptica le po enega naročnika. Leposlovna knjižica pa dva. Knjižica prosvetnega društva ima le nekaj sto knjig z malo zadovoljivim številom bravcev. Ljudi, ki bi imeli lastno knjižnico, je bolj malo.

Verjetno je, da z naraščanjem knjig in časopisov, z radijem — čeprav niso nujen vzrok — propada izrazita kroparska govorica z bogatim izrazoslovjem, narodna pesem in pripovedka, zlasti pa narodni običaji. Hvalevredno nalogo, da otme pozabi nekatere narodne pesmi in običaje, si je nadel dekliški krožek.

Ob kratkem navajam par starih običajev:

Ob božiču, novem letu in Sv. Treh kraljih je še ohranjeno *koledovanje*. Včasih so koledovali tudi odrasli, danes pa le še otroci, seveda s posebnim veseljem zato, ker se dá pri tem kaj »prikoledovati«. Edino ministranti imajo pravico nositi službena oblačila z visokimi kronami iz lepenke, v katerih so prilepljene razne slike iz dogodkov Kristusovega rojstva. V kronah imajo prižgane sveče, ob pasu pa bridko sabljo. Kolednic ne bomo naštevati, pač pa »razgovor«, ki ga imajo ti trije kralji med seboj, ko pridejo koledovat:

Gašper: Bog Oče Stvarnik je hotel, da bi jaz najmodrejši, najstarejši, prvi pred Kristusom k ofru šel. Jaz sem tam doma, kjer sonce zjutraj gori gre, jaz sem kralj Gašper imenovan. Kraljeva svetost, odkod so oni doma?

Miha: Jaz sem tam doma, kjer sonce opoldne na neb' stoji, jaz sem kralj Miha imenovan. Kraljeva svetost, odkod so oni doma?

Boltežar: Jaz sem tam doma, kjer sonce zvečer doli gre, jaz sem kralj Boltežar imenovan.

Gašper: Jaz sem en angel z nebes; vse kar rečem je res, mene poslušajte, ne pa Heroda. Herod je neusmiljen kralj, on neče Jezusa moliti, ampak ga hoče umoriti. Povrnimo se po drugi poti nazaj. Ena zvezda se bo prikazala in zopet skrila.

Boltežar: Kaj pravite, kam mi tedaj porajžamo?

Miha: Mi porajžamo v to mesto Betlehem Jezusa obiskat in mu darovat.

Gašper: Jaz sem kralj čez vse kralje; nebo in zemlja sta moja.

Miha: Če si bil do zdaj, zdaj ne boš več, daj men' preč, kar teb' ne gre več.

Nato udarijo meč ob meč in začnejo s kolednico. Po mojem mnenju bi tu zgodovinar našel začetke slovenske dramatike...

Nekaj posebnega so »barčice«, ki jih na predvečer sv. Gregorija spuščajo v bajer. Narejene so umetno iz lepenke v obliki hišic, cerkvic in slično, kakor je pač domišljija izdelovalca. Osvetljene napravijo lep vtis. Pomenijo pa, da je sedaj dan že toliko dolg, da se lahko luč v vodo vrže.

Na veliko soboto popoldne je pri procesiji zanimivo to, da otroci nepredušno zvončkajo. Procesija je tudi na *veliko noč* ob zori; pri tej ni duhovnika, ne banderov, samo križ nosijo spredaj; udeleženci pa ali molijo rožni venec ali pa pojejo stare cerkvene pesmi.

Kakor ponekod v »Emavs«, hodijo na *veliki ponedeljek* Kroparji stari in mladi »Za dolgo njivo«. Tu tudi starejši ljudje bijejo »parngo« in »cirkl«, igrajo se »trdnega mostu« itd.

Na *predvečer sv. Janeza Nepomuka* je v Kropi kaj živahno. Znamenja, ki stoje na mostovih na spodnjem, srednjem in zgornjem koncu, otroci seveda vsak na svojem koncu lepo okrase s cvetjem in s prižganimi svečami. Ta večer se mladi Kroparčki razdele v tri sovražne tabore. Oboroženi s palicami, koprivami budno pazijo na meji svojega »konca«, da ne pride kakšen »spodenjčan« v srednji konec itd. Kdor se le pridrsti, jo pošteno izkupi, seveda, če je nasprotna stran šibkejša. No koncem koncev se eni kot drugi vendarle pobotajo in družno obiskujejo eno kot drugo in tretje znamenje. Otrokom se pridružijo tudi odrasli in tako roma vsa procesija od prvega do tretjega znamenja, kjer poje stare nabožne pesmi. Glavna pesem tega dne pa je:

Sv. Janez je korar bil
lepe nauke je učil.
Skoz ajfer pridige
je omečil grešnike.

Kraljica je v cerkev šla
Janeza je poslušala.
Zvolila s' Janeza
za spovednika svoj'ga.

Kralj Vencel pa to zve
kam kraljica k spov'di gre.
Janez, povej, povej,
kaj se kraljica spove.

Janez odgovori,
prst na usta položi:
Rajši še smrt storim
k' od spov'di govorim.

Kralj Vencelj se razsrdi,
Janeza matrat pusti.
Vrgli so Janeza
v to reko Moldavo.

Zelo je bil v časteh pri Kroparjih »nageljnov« ali »ta lepi semenj« t. j. julija meseca. Na »semanjo soboto« so hiteli vsi kovači in kovačice že ob dveh zjutraj v vigence, da le niso prišli prepozno. Onemu, ki pa je zadnji prispel v vigenc, so napravili že zbrani uglušen koncert, tolkli v pozdrav z vsemi kladivi, razbijali z vsem orodjem. Uspeh te lepe godbe je bil, da je tako počaščeni vse leto »žajfo nosil« s tem, da ga je smel vsak po

mili volji dražiti in zbadati. Nageljnov semenj se imenuje zato, ker so na »semanjo soboto« dekleta v vigencih okrasila nakovala fantov z nageljni.

Še dosti narodnih običajev je imela Kropa, pa so se povečini porazgubili. Prav tako tudi narodne pesmi. Objavimo naj le staro božično, ki je še nismo videli nikjer zapisane.

S'm komej dol legu
že mor'm ustat.
S'm šlišov pod voknom
prov močno zgrajat.
Popadem brž palico, s'm mislu da j' tat
da j' pršov ponoč mojo ž'vinco jemat.

Pogledam skoz linco
se močno blišči,
zagvišn' se u mesti
kej nov'ga godi.
Popadem brž suknjo, zavpijem na glas:
»Pastirci vstanite, nocoj je svet' čas.«

Revnejša kot pesem in narodni običaji je narodna pripovedka. Navedem naj samo pripovedko o »škorenjci«, o strahu vseh kroparskih otročajev. Neki mož je nekoč, ko so še železo topili, padel v linovo peč. Zašumelo je in se pokadilo — in ni ga bilo več. Edino škorenj je ostal nepoškodovan. V nočeh se premetuje »škorenjca« okoli in išče svojega gospodarja, da ga ponese v blagoslovljeno zemljo.

Naj omenim na kratko še začetek romarske cerkve »Pri kapelici«. Majhni fantiči so šli v gozd jagode nabirat. Ko pridejo na mesto, kjer sedaj stoji »Kapelica«, najdejo na tleh ležečo podobico »Marije milostljivega srca« ali »Matere usmiljenja«. Ko so hoteli to podobico odnesti, je en deček med njimi, ki je bil mutast, to branil ter z rokami kazal, naj ostane ta podobica na mestu. Kazal je naj se ji napravi iz zelenja šotorček, nakar so se drugi udali in napravili šotor, v katerega so postavili podobico in jo začeli častiti. Začetek češčenja Matere usmiljenja in božje poti v gozdu kaže stara slika na platnu, ki visi na steni v cerkvi. Na nji je naslikan šotor iz zelenja. V tem stoji oltarček z lučicami, na njem pa podoba »Matere usmiljenja«. Pred njo pobožno molijo fantiči. Iz Marijinih ust so pisane besede Jezusove: »Pustite otročičem k meni priti«. Iz ust mutastega dečka pa: »A, a, a, Gospod Bog! Glej ne znam govoriti.« Na strani je kruljavi naslonjen na svoje berglje in govori proti Mariji: »Svoje oči vzdigujem na goro, odkoder mi pomoč dohaja«. Na vrhu pa pojo angelji: »Iz ust otrok in sesajočih si si hvalo napravil«. »Kar je slabo pred svetom, je Bog izvolil«. In res je, da si je Marija izvolila majhne, nevedne, toda nedolžne otroke, da so jo na poseben način začeli v Kropi častiti. — Obširno o nastanku te »Kapelice« govori knjižica: »Spomin na dvestoletnico Marijine božje poti v Kropi«, ki jo je priobčil 1905 že v našem spisu omenjeni župnik Franc Hönigman. Omenim samo pesem Franca Poznika.

MARIJA DEVICA IZ KROPE.

Plamen iz linove peči
rdeč se močno dviga,
železno rudo žre, topi,
in prhko oglje vžiga.

Pri ognju, glej! kaj se vrši!
Kaj ljudstva je pri žrelu!
Obraze jim trepet straši,
Vroč pot jim je na čelu.

Fužinski gospodar veli:
»Neumne, nore bebe!
Izbil Vam bom neumnosti;
odpravil nepotrebe.

Podoba ta slepi vam um!
Da dela, prav'te čuda?
Jaz pa imam o temle sum,
čaj, al' sežgé jo ruda?«

Zavzdigne kvišku že roko,
da vrgel bi podobo,
Devico Mater milostno,
v rdeče žrelo z zlobo.

Zdaj ljudstvo strašen krik in jok
zažene, in ga ustavlja.
On puli pa se jim iz rok,
z besedo jih odpravlja:

»Lenuhi! da vam treba ni
pri delu se vkvarjati,
začeli ste od kraja vsi
k podobi tej letati.

Še marsikaj bi se dalo zanimivega povedati o Kropi, vendar pa naj to zadostuje. Nismo prinesli kakih posebnih odkritij, kar pa tudi ni bil naš namen. Pokazati smo hoteli le bežno sliko o tem zanimivem »koncu sveta« in s tem zaključujemo.

Ne morem delj trpeti več
noriye te, goljufije
vsi vaši čudeži so preč
naj plamen jo povžije.«

In vrgel je podobo v peč.
S strmenjem za njo gleda,
in vidi, da plamen goreč
svetinje ne objeda.

Ljud verni vre in se vali
v del spodnji, kjer plavijo,
železo mlečno se cedi,
podobo glej! Marijo!

Ki skoz rdeče vroč tomin
je šla in ne zgorela.
Potomcem v večni le spomin
na oglu osmodela.

Veselo ljudstvo vre nazaj,
Marijo poljubuje.
Jo nesejo na sveti kraj,
kjer danes še kraljuje.

Fužinski gospodar strmi,
podobo vidi celo.
Obup ga lomi, vest mori,
poskoči sam zdaj v žrelo.

Plamen iz linove peči
rdeč se močno dviga.
Železno rudo žre, topi
brezbožnika požiga.

Vsem Vigrednicam veselo veliko noč!

Uredništvo in uprava

Deklica na tuje gre...

Nadica:

TOŽBA.

Domov bi šla ...
Ko bi ga le še imela!
Pa mi rodni krov temna preteklost je vzela.
Še vsako pomlad podvojena želja je v srcu vzplamtela:
Domov!
Pa ga že davno več ni.
Dolgo je že, kar smo po beli cesti v svet odšli
mi, izgnanci trpke usode,
osamljeni listi jesenske prirode ...
O, kako vroče me žeja po domu, —
pa ni pomoči!
V mehko noč vstajajo daljni spomini,
solze samotne mi močijo oči ...
V zlato pomlad se bom vsa potopila,
odprla bom nade, spomine ubila.
O, morda le enkrat zasveti mi zvezda,
meni, ubogi ptičici drobn, brez gnezda!

Rezika A., Slovenka iz Beograda, piše:

Moj obisk v ožji domovini.

Kot večletna naročnica »Vigredi«, sem se tudi jaz odločila napisati par vrstic mojim dragim sestram v Sloveniji, kakor tudi vsem tistim, ki so primorane boriti se za svoj obstanek daleč v tujini.

Moj dom se nahaja v lepi mali vasi blizu Trške gore na Dolenjskem. Kakor mnogo drugih deklet, tako sem morala tudi jaz vzeti v roke kovčeg in oditi po svetu za kruhom takoj potem, ko so mi umrli starši. — V začetku mi je bilo zelo težko. Dolgčas mi je bilo po društvenem življenju, po igrah, po petju. Zelo sem se razveselila, ko mi je nekega dne prijateljica prinesla »Vigred«. Seveda sem si jo tudi jaz takoj naročila in od takrat mi je vseskozi zvesta spremljevalka.

Tukaj v Beogradu nas je precejšnje število slovenskih deklet. Moja prva služba je bila pri čč. sestrah v bolnici, kjer sem se prav kmalu navadila dela pri bolnikih. Najbolj me osrečuje misel, da tudi pri tako napornem delu nisem niti enkrat opustila službe božje. Veliko je namreč deklet tukaj, ki bi zelo rade šle v cerkev, pa jim gospe ne dovolijo. Zato, dekleta, katera boste primorana ubrati isto pot, katero smo šle me, pazite in glejte, kje in kako službo si boste poiskale! Vsem onim, ki jih bo življenje mogoče pripeljalo v Beograd, svetujem, naj pristopijo v tukajšnjo Marijino družbo otrok Brezmadežne, kjer bo vsaka dobila poštene prijateljice, ki jo bodo z veseljem sprejele. Dobila bo tudi dosti poštene zabave in čistega veselja.

Marsikatero uro preživimo v prisrčni skupnosti. In takrat zasanjamo tudi o domu. In tako smo se lansko leto odločile jaz in še dve tovarišici, da smo jo mahnile domov v Slovenijo. Kako je bilo na tem lepem izletu, Vam bom pisala v naslednji številki »Vigredi«. — Do takrat pa bodite prav prisrčno pozdravljene!

Spoštovano uredništvo! Tudi v moje roke je prišla »Vigred«, katero zelo marljivo prebiram. Zanima me namreč, kako si slovenska dekleta v tujini delajo kratek čas. Poudarjam: srečne so tiste, ki se nahajajo v takih krajih, kjer imajo vsaj kako pribežališče in zatočišče. Ne vedo, kaj imajo. Me druge pa smo prepuščene same sebi in pomagajmo naj si, kakor vemo in znamo, če hočemo, da v nas ne ugasne misel na rodno zemljo in na vse, kar je v zvezi s poštenjem človeka.

Tu doli je glede tega dokaj težko. Enkrat na mesec se shajamo v mali, skromno urejeni kapeli, pod vodstvom g. župnika, slovenskega pastirja, ki utegne komaj enkrat mesečno zaiti v naš okoliš. In ko pride ta zaželeni dan, opravimo sv. mašo, se malo porazgovorimo, druga v drugi vzbudimo hrepenenje po domu in se zopet razidemo. Za mesec dni, včasih tudi za več ... In tako gre življenje svojo pot in me v njem smo kot ubegle ovce, ki so odšle iz domače ograde, ene iz resnične potrebe, druge iz objestnosti, tretje iz nerazumljivega vzroka, ki ga nosi življenje seboj in dela človeka večno nezadovoljnega in nemirnega. — Drage sestre, prejmite lepe pozdrave iz južne dežele!

Milka iz Ohrida.

Lenčki K. — Draga deklica, na Tvoje pisemce odgovarjam že celo večnost, in prav gotovo si že huda name. A ne smeš se jeziti, saj se ne jezim niti jaz, ki mi še do danes ni uspelo najti primerno mesto za Tebe. — Da bi prišla za mojo mizo posedit? Za tisto, ki je dolga za petnajst ljudi? Žal se je vse nekam čudno spremenilo in ni da bi človek pisal o takih stvareh. Je že tako, da je človeško življenje eno samo spreminjanje in poslavljanje ... Čisto preprosto povedano: tista miza ni več moja; sedaj sedi za njo nekdo tretji in seštevja in spravlja skupaj številke, da je grdo. Jaz pa sem lepo postala »ljubljska gospodična«, in pri sebi malo po malo premišljam, kako prav je storil Bog, da je marjetico zasejal na odmaknjene vaše trate ...

Če bom kaj dobila, Ti bom pisala. Če pa se je med tem časom pri Tebi kaj spremenilo, pa mi piši. Boš? Pristrčno Te pozdravlja Tvoja Marija.

Upanje. — Vesela sem Vas. Vaš pogum, ki se zrcali iz obeh Vaših pisem, je vsekakor pogum žene, ki je ni strah za prepovedane poti delati pokoro. V tem je človekova veličina, da da pravici dostojno mesto vselej in v vsakem slučaju, četudi se vsa peza življenja zvrne nanj; kajti prvo je mirna vest, ki človeka usposablja za plemenitost v sožitju s soljudmi, ki je glavni pogoj za zadovoljno in srečno življenje. — Hvaležna sem Bogu, da Vam je dal milost spoznanja ločiti zemsko hudo od večnega hudega. Sreča človeka ne zavisí od okolice. Sreča je v njem samem, v tisti skriti globini, ko človek sam s seboj prisluhne utripu lastnega srca, lastne duševnosti, ki mu ni mar mnenja zunanjega sveta, ampak se odziva le pravičnim klicem lastnega jaza, ki nikakor ne more lagati, ampak hoče vedno le samo to, kar je Bog od prvega početka položil vanj s svojo večno Besedo. In če je dopustil, da se Vam je zgodilo, kar se Vam je zgodilo, je Vaša pod večnim zveličanjem sveta dolžnost pritrditi Mu: Bodi! — Upam, da ste me razumeli. Želela pa bi vsekakor, da to ni najin poslednji razgovor. Še bom pričakovala Vašega pisma. Prav lepo pozdravljeni! Marija.

Vsem deklicam na tujem za Veliko noč! — Kaj naj Vam pišem? O pomladi, ki je prišla v deželo in razgibala Vaša srca? Ali o čudovitih zarjah večerov, ki vedno iznova vzbujajo v Vas žgoče hrepenenje po nečem nejasnem in nerazumljivem, kar Vas sredi noči prebuja iz sna in Vam sili solze v oči? Ali o španskem bezgu, ki se mu poraja prvo popje, nežno in dobro kot čustvo otroka, ki se stiska na materine grudi? O vsem tem bi Vam rada pisala, in še o mnogočem: o Vaših tihih kamricah tam daleč doma, kjer za belimi zavesami sanjajo zeleni rožmarini in roženkravti, in jih dan za dnem obletavajo Vaše misli in tihi spomini, ki so Vam vse. O vem, kako Vam je! Pa nočem grebsti v Vaše duše; greh bi bil. Le spomniti bi Vas hotela na tiste dni, ko ste z domačega praga gledale, kako so se v prvih pomladnih dneh vračale lastavice ... Velika noč je tu. Veliko prerojenje, ki ga ima moč prinesiti v dušo en sam spomin: oljčna vejica vržena v žar peči, pred katero stoji mati ... Daleč so tisti dnevi, toda lastavice se vsako leto enako vračajo v svoja stara gnezda. — Otrok je stal na dvorišču, in ko je prva vzletela nizko nad krovom domače hiše, je zaploskal z ročicami: Mama, že spet je priletela! — In je stekel gledat kam je sedla, in ko je videl, da v staro gnezdo, se je njegova otroška dušica zamislila ... Mati pa je po-božala malega nebolgljenčka po razkuštrani glavi in se zamislila tudi ona ... O, da bi nikdar ne odšel, ne da bi se vrnil! Da bi mu misel nikdar ne zgrešila doma četudi

bi bil onstran morja, daleč, daleč. Da bi mu misel nanj hranila dušo in usmerjala vsa njegova dejanja v močno življenje! ...

Dekleta draga, skušajte me razumeti! Po vsem širnem svetu ste razkropljene, in otroci tujih narodov imajo tuje duše. Spoznavajte in bodite oprezni! Pazite; kajti kar trenutek vzame, ne more vrniti cela večnost, in morje solz nima moči do dna izbrisati bolečino, ki se je enkrat porodila ... Mehkobo v naše duše je Bog položil zato, da ljubimo dobro in čisto, da s svojo ljubeznijo zidamo in osrečujemo, da smo kakor svetilnik vsem tistim, ki se opirajo na nas in hočejo z nami skozi življenje kakor eden. Prosite Gospoda Vstajenja, da bi častno stale: Straža domu v tujini, v katero so pogreznjena Vaša življenja kot drobne kaplje, sijoče in iskreče se kot sončna rosa, ali pa obledele in motne kot kaplje hudournika, metajočega se iz brezdna v brezdno.

Velikonočni pozdrav in blagoslov Gospoda Vstajenja! Vaša Marija.

*

DUHOVNE VAJE ZA DEKLETA

bodo v *Domu Device Mogočne* od 13. do 17. maja. Pričetek prvi dan ob šestih zvečer, sklep zadnji dan zjutraj. Oskrbnina znaša 100.— din. — Vodijo čč. gg. misijonarji sv. Vincencija Pavelskega.

*

ZA TOVARNIŠKE DELAVKE

pa bodo dvodnevne duhovne vaje ob binokšnih praznikih. Začetek 27. maja ob osmih zvečer, sklep 30. maja zjutraj tako zgodaj, da boste zamogle priti pravočasno na delo. — Oskrbnina znaša 80.— din. — Prijavite se na Predstojništvo Lichtenthurnovega zavoda, Ljubljana, Ambrožev trg 8.

VELIKA NOČ V KUHINJI

Danes so v naši kuharski šoli na vrsti mesne pečenke. Ker je pa ta mesec velika noč, ki pač v prvi vrsti zanima naše gospodinje, se bomo pogovorile o velikonočnih jedeh. Najvažnejše so seveda potice. Dobre potice so ponos gospodinje in vese-

lje cele družine, le da ni tako enostavno narediti res dobre potice. Pa se pritožuje ta in ona: »Toliko dobrega sem dala notri, pa je bilo vse skupaj trdo in pusto, sosedova ni porabila niti polovico toliko masla in sladkorja, pa je imela take potice, da jih je bilo veselje pogledati, kaj šele jesti.« Vidite, ni vse, če se da dobiti dobrot v potice, paziti je treba tudi na pravo razmerje. Če damo v testo več masla in sladkorja, težje vzhaja in zahteva temu primerno več kvasu. S sladkorjem je pri testu sploh dobro varčevati, ker sladko testo prej zarumeni in nas morda celo zapele, da potico prekmalu vzamemo iz pečice. Če je pa bilo dovolj dolgo v pečici, je na površini zažgana. Jajca testo zelo zrahljajo, posebno rumenjaki, beljaki pa sušijo, če se potice kmalu ne porabijo. Upoštevati moramo tudi, da je za orehovo potico potrebno manj mastno testo kot za rozinovo, ker orehi že sami na sebi vsebujejo maščobo in bi bila potem potica pretežka. Če rabimo pa za obe potici isto testo, pa pripravimo za rozinovo bolj izdaten nadev. Potice naj bodo dobro vzhajane, predno jih damo v pečico, ki naj bo samo srednje močno segreta. Izvežbana gospodinja bo kar z roko poskusila pravo vročino, ne-

izkušena si bo pa pomagala s koščkom papirja, ki ga bo dala v pečico. Če je papir čez dve minuti svetlo rjav, bo kar pravljen za potico. Paziti je pa treba, da je toplota enakomerna. Če prezgodaj popusti, se potica sesede in nastanejo tiste luknje, ki nam povzročajo toliko jeze in slabe volje. Če je pečica sploh preslaba, se potica preveč dvigne in se potem tudi sesede. Torej ravno prav naj bi bila, to je vsa umetnost.

Testo za potice. Presej v primerno skledo 1 kg lepe bele moke in jo za pol ure postavi na toplo. Medtem pripravi kvašček iz 5 dkg kvasu, kavne žličke sladkorja, 4 žlic mlačnega mleka in 2 žlic moke. Kvašček umešaj, da je gladek in ga postavi na toplo, da vzide, ali pa ga stresi v luknjo, ki si jo naredila v moko in ga z moko pokrij. V pičlem $\frac{1}{2}$ l mleka stopi 12 dkg presnega masla, 10 dkg sladkorja, 2 jajci, 2 rumenjaka, malo vanilije in limonove lupinice in žlico ruma. Vse dobro razžvrkljaj, vlij med moko in stopaj s široko kuhalnico vsaj četrt ure, da se delajo mehurčki in se testo loči od žlice in sklede. Potem naj testo na toplem vzhaja, da ga bo še enkrat toliko. Potem ga razvaljaj, namaži z nadevom, tesno zvij in daj v model za potico. Tukaj ga parkrat prebodi z dolgo iglo in malo potlači z roko, da odstraniš zrak, ki je med zvijanjem morda prišel v potico in bi tudi lahko povzročil luknje. Potice naj potem pokrite in na toplem še enkrat vzhajajo. Pečejo se 1 uro do 1 uro in $\frac{1}{4}$. Ko misliš, da je pečena, jo do dna prebodi z iglo in če je ta popolnoma suha, jo brez skrbi vzemi iz pečice. Dobro je, da je ne stresesh takoj iz modela, ker prehitra sprememba temperature škoduje. Počakaj, da se malo izkadi in izhlapi, potem jo pa previdno stresi, najbolje na sito, da se more od vseh strani enakomerno hladiti.

Orehov nadev: 40 dkg orehov zmešaj z 12 dkg drobtin, 12 dkg sladkorja, žlico medu, 12 dkg rozin, 4 dkg presnega masla, kavno žličko cimeta in $\frac{1}{2}$ l mrzlega mleka. Postavi na štedilnik, da dobro prevre, postavi pokrito na hladno in ohlajeno uporabljaj.

Nadev za rozinovo potico: Vmešaj, da dobro naraste, 12 dkg presnega masla, 3 rumenjake, 16 dkg sladkorja z vanilijo ali

limonovo lupinico. Dodaj trd sneg 3 beljakov in pest drobtin ali olupljenih in zmletih mandeljnov. Pomaži testo s tem nadevom in ga potresi za 1 kg zbranih rozin.

Janjček ali kozliček. Nobeno meso ni za veliko noč tako okusno kot janjček ali kozliček. Če je družina velika in sredstva na razpolago, se speče cel v pečici ali na ražnju. Ker je meso zelo nežno in vsebuje precej vode, se mora v pečici pridno polivati. Nekateri ga pa tudi ovijejo s tankimi rezinami slanine. Za manjše in skromnejše potrebe ga pa ocvremo. Ko smo ga razdelili na lepe koščke, ga operemo, zbrišemo in nasolimo. Potem te koščke dobro povaljamo v moki, nato jih obrnemo v raztepenem jajcu, ki smo mu dodali za pol jajčne lupine vode in kavno žličko olja. Ne da bi pustili odcediti, jih potem bolj na rahlo povaljamo v lepih svetlih drobtinah. Potem koščke nekoliko otresemo in ocvremo v masti. Koščki naj v masti plavajo, ker se drugače na dnu primejo, oziroma zažgo. Mast naj bo toliko vroča, da

zavrci, če pomočimo mokre vilice vanjo. Če so koščki večji, se morajo seveda dalj časa cvreti kot manjši. Da se prepričamo, če so že dobri, jih prebodemo z nožem, če je sok, ki nato izteče, bel, so dovolj ocvrti, če je pa še krvav, jih damo pa še malo v mast. Preveč ocvrti pa niso dobri, ker potem ni meso samo trdo, temveč zgubi tudi na okusu.

Nadevana jančja pleča. Dvem jančjim plečkom pustimo pri mesarju izločiti kosti, jih zbršemo in zunaj in znotraj nadrgnemo s soljo. Za nadev skuhamo v slani vodi 30 dkg na kocke zrezanega krompirja in ga pretlačimo. V 3 dkg presnega masla prepražimo 5 dkg sesekljanе šunke, dodamo krompir, ščep popra in sesekljanega peteršilja in v vroče zamešamo 1 surov rumenjak. Če je pregosto, dodamo še malo beljaka. Ko se nam nadev ohladi, ga natlačimo v plečka; odprtino pokrijemo z rezino slanine in zaigličimo z zobotrebci. V primerno kozico narežemo 15 dkg juhine zelenjave, položimo na to plečka in polijemo z 2 žlicama vroče masti. Potem porinemo v pečico in med pridnim polivanjem pečemo 1 uro. Nato plečka zrežemo na lepe rezine, na zelenjavo pa potresemo žličko moke, dodamo malo paradižnika in zalijemo z juho ali vodo. Omako potem z zelenjavo vred pretlačimo čez pečenko in postrežemo.

KAKO PRIPRAVIMO MIZO ZA OBED

Za obed položimo k vsakemu pogrinjku tudi košček peciva in sicer na desno ali levo stran na prikladno mesto ali pa na prtič, ki je na krožniku. Prtič denemo na krožnik tako, da gleda vogal z monogramom proti gostu. Prtičev danes ne zlagamo več v razne umetne oblike, kakor pah-ljače, tulipane, škofove kape itd., kakor je bilo to nekdaj v navadi. Tako umetno zga-njen prtič nehotе vzbuja v gostu misel, kolikokrat je bil pretipan, preden je nastala oblika. Lahko ga pa zložimo v bolj pre-proste oblike: v trikot, ali če podganemo oba stranska vogala, ali če pred tem pod-ganemo vrhnji vogal in potem vanj zataknemo šopek ali kruh itd. Namesto na krožnik, lahko položimo prtič tudi na desno ali levo stran pogrinjka.

Poleg tega postavimo na mizo tudi sol-

nik s soljo in poprom. Če imamo male solnike, postavimo po enega med dva pogrinjka v višini kozarcev. Večji se pa postavi bolj na sredo mize in se računa za 4—6 oseb. Druge dišave, kakor paprika, juhine dišave, kis in olje se pripravijo na posebni servirni mizici ali na kredenci.

Tudi zobotrebce mora imeti vsak gost pri roki. Damo jih v posebna stojala ali pa jih n. pr. po tri položimo v obliki šestokrake zvezde na kako prikladno mesto poleg vilic.

Tudi šopek pri slavnostnem obedu spada k pogrinjku. Zataknejo ga v servijeto, kakor smo že zgoraj omenili ali ga pa položimo na desno stran poleg žlice.

Glede dekoracije mize je težko kaj določnega povedati. Vsaka gospodinja bo ravnala po sredstvih, ki jih ima na razpolago. Na vsak način mora biti dekoracija mize neprisiljena in okusna. V skromnih primerih zadostuje nekaj cvetlic, ki jih razpostavimo v nizkih vazah po mizi. Visokih vaz ne postavljamo na mizo, ker bi ovirali udobno občevanje nasproti si sedečih gostov. Še boljše kot v vazah pa je, če cvetice in vejice po kakem načrtu položimo na mizo.

Pecivo in sadje se dostikrat postavlja na mizo na podstavkih, da je miza bolj dekorirana. Glede peciva ni toliko ugovarjati. Sadjе se pa do konca obeda na mizi toliko spari, da je boljše, da ga pustimo na hladnem, dokler ne pride na vrsto.

Vse, kar bomo še rabili pri obedu, si pripravimo na servirni mizici ali kredenci. Tudi za tople krožnike, ki jih nekatere jedi nujno zahtevajo, bomo pravočasno poskrbeli.

Častni mesti pri mizi sta dve ali le eno. Častno mesto je na sredini dolge strani mize, ki teče ob steni. Ako hočemo imeti za to mesto natančno sredino, moramo položiti, če je eno častno mesto, na vsako stran liho število pogrinjkov, če sta pa dve častni mesti kakor pri ženitnini, pa sodo število. Ženin sedi na levi od neveste. Po veljavi pridejo potem najbližja mesta na desni in levi častnega. Ozirati pa se mora tudi na nasprotno stran mize. Mesto, ki je ravno nasprotno častnemu mestu, bo veljalo toliko, kakor drugo ali tretje mesto poleg častnega mesta. Kako razporedimo

*Vsakem
zrnu* *praženi
sladni sladkor*

Kneippova

SLADNA KAVA

goste pa ne odloča samo veljava, tmveč tudi to, da je družba primerno mešana, da sedi dama med gospodoma, da ne posadimo skupaj izrazitih nasprotnikov. To velja za velike pojedine. Pri manjših obedih je pa častno mesto vedno na desni hišne gosposdinje ali gostiteljice. Če sedita pa gospodar in gosposdinja vsak na enem koncu mize, imamo tudi tukaj dve častni mesti.

(Dalje prih.)

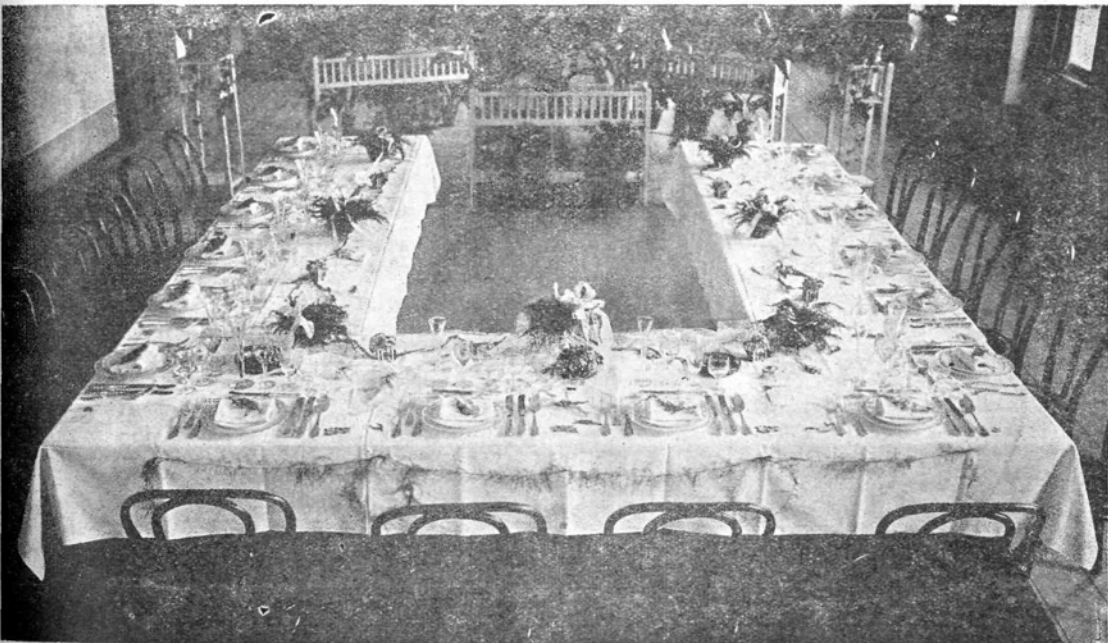
ALI SE MORA GOSPODINJA MUČITI?

Koliko olajšav ima danes gosposdinja na deželi in v mestu: šivalne stroje v hiši, štedilnike v kuhinji, samo v pralnici je

ostalo vse pri starem: priprave za mencajnje perila. Ali se najde za to delo in trud opravičilo? Ne! Gosposdinjam ni treba danes več tožiti, da jih boli križ in da imajo razpokane in nabrekle roke. Odkar imajo pralno sredstvo SCHICHTOV RADION — nima gosposdinja več truda-polnega dela, perilo pa ostane lepo in trpi dalj časa.

OKLIC VIGREDNICAM

VIGREDNICE! Nabirate ljube novih naročnic! Skrbite, da bo celoletna naročnina za nove naročnice poravnana do 31. marca t. l. da si

Varujte svoje zdravje s tem, da
skrbite za

redno stolico.

Jemljite dnevno po jedi 1 do
8 Leo-pilule, ki Vam pomagajo do
lahkega in prijetnega odvajanja.

Oglas reg. pod Sp. br. 969 od 28. X. 1938

Leo-pilule

lahko izberete razpisane nagrade. Nagrade
se ne žrebajo, ampak dobi nagrado prav
vsaka nabirateljica, ki pogoje izpolni.
Upravi Vigredi pa sporočite, katero na-
grado ste si izbrale.

Srčnik Ivan, Ljubljana:

GOSPODARSKA VAŽNOST REJE ANGORCEV

Krog rejcev angorcev se stalno širi. An-
gorska volna, najfinejša industrijska su-
rovina, je čim dalje bolj iskan predmet
pletilske in suknarske industrije. Zato je
dobro, da se tudi mi Slovenci oprimemo
reje angorskega kunca, kunca bodočnosti.
Za uspeh še ni dovolj, da ga samo gojimo,
ampak ga moramo tudi pravilno oskrbo-
vati in negovati.

Angorska volna je živalska surovina, ki
se ne more niti meriti z ovčjo. Ta volna je
izredno lahka in ima zato tudi razne pred-

nosti. Oblačila, narejena iz angorske vol-
ne, so sorazmerno mnogo *lažja* v primeri
z drugimi surovinami (ovčja volna, bom-
baž) in se tako izravna njena višja cena.
To se pravi, da se da napraviti iz 1 kg an-
gorske volne dosti več oblačil kot iz ovčje.
Njena druga dobra lastnost je *toplota*. No-
bena druga stvar, ne zadržuje toplote ta-
ko, kot prav angorska volna, ki je poleg
tega tudi izredno *mehka in voljna*. Lahko
jo nosi na koži vsakdo, tudi tisti, ki ima
občutljivo kožo. Če nosimo na koži ovčjo
volno, imamo občutek draženja, kar je
marsikateremu neprijetno. Imenovane last-
nosti, namreč lahkota, toplota v zvezi z me-
hkobo in voljnostjo, imajo predvsem pred-
nosti pri izdelavi perila in v tem je naj-
večja bodočnost angorske volne. Dalje je
znana tudi njena *elektromagnetična last-
nost*, ki tako blagodejno in uspešno zdravi
sklepna obolenja, išijas itd. Ni samo mor-
da eden, ki mu je prav angorska volna
ozdravila star revmatizem, ampak to lahko
potrdijo tisoči in tisoči.

V spodaj navedenih stavkih bom pojas-
nil nekaj vprašanj, ki »tišče« marsikate-
rega začetnika.

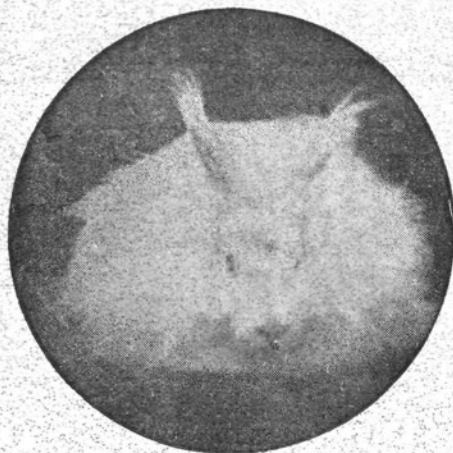
Kje naj dobim živali?

Obrnite se na Zvezo društev rejcev ma-
lih živali, Ljubljana, Korunova ul. 10, ki
Vam bo rade volje dala na razpolago na-
slove rejcev angorskih kuncev. Zveza iz-
daja poleg tega tudi svoje strokovno gla-
silo, mesečnik »Rejec malih živali«, ki ob-
ravnava samo rejo malih živali. Celotna
naročnina je 30.— Din.

Kako naj pričnem?

Pričnite z malim! Za ta nasvet sta od-
ločilna dva razloga: Prvič si bo začetnik
na ta način pridobil skušenj posebno v
prehrani in negi, drugič zato, ker je to pač
najcenejše. Ko kupujete živali, ne glejte
na vsak dinar. Od živali, ki ste jo kupili
za 10—15 Din, ne pričakujte dosti koristi.
Kajti vsak kunec, ki ima dolgo dlako, ni
angorec oziroma gospodarski kunec. Za
pleme uporabljajte le zdrave, krepke in
čim manj sorodne živali, sicer bo vaš trud
in vaše delo brezuspešno. Ko ste si pridobi-
bili skušenj, povečajte rejo.

(Dalje.)

Angorski kunec.

Pred nastopom toplejšega vremena nam bo izborno služil takozvani »komplet«.

Ukrojen na razne načine: s poldolgo prilegajočo se ali kratko ohlapno jopico, kot komplet-obleka s plaščem, kot kostum z drugobarvnim telovnikom, ustreza vsem postavam in okusom.

Št. 1. — K apartnemu modelu iz svetlosivega volnenega blaga s črnimi progami, nosimo plavično-modro bluzo iz svilenega krepa. — Rabimo: 2.40 m — 140 cm šir. blaga ter 1.30 m — 92 cm šir. svil. krepa.

Št. 2. — Dobrodošel za razne prilike nam bo komplet iz tkanega jerseyja. — Rabimo: 4.80 m — 92 cm šir. blaga.

Št. 3. — Eleganten svilen komplet, čegar reverji, zavihi pri rokavih in podloga plašča so iz istega blaga kot obleka. — Rabimo: za obleko 3.30 m, za podlogo 3.80 m vzorčastega, za plašč pa 3.80 m — 92 cm šir. enobarvnega blaga.

Št. 4. — Za pomlad izredno učinkovit komplet z graciозnim, v gube položenim krilom, z živahno pikčasto jopico in lično belo bluzo iz pikeja. — Rabimo: za bluzo 1.35 m, za krilo 3.40 m, za jopico pa 1.75 m — 92 cm šir. blaga.

F. I. Goričar - Ljubljana

priporoča svojo trgovino na

Sv. Petra cesti 29

kjer ima zalogo moških in damskih štofov, in svojo podružnico na

Sv. Petra cesti 30

kjer nudi specialno izbiro perila, posteljinine in blago za stan. opreme

NAŠE GESLO: MAJHEN ZASLUŽEK — VELIKI PROMET!

LJUDSKA POSOJILNICA V LJUBLJANI

r. z. z n. z. Ljubljana, Miklošičeva c. 6 (v lastni palači)

obrestuje hranilne vloge najugodnejše.

Nove in stare vloge, ki so v celoti vsak čas razpoložljive,
obrestuje po 4 ‰, proti odpovedi do 5 ‰

Za picuhe elektr. štedilnik!

Dobite ga v vseh velikostih pri
Mestni elektrarni ljubljanski
tudi na posojilo proti nizki na-
jemnini.

Nizka cena toku omogoča rabo elektrike za kuhanje.
Pri zjamčeni mesečni porabi, cena toku samo **90 para**
za kilov. uro. Naročite si števec za gospodinjstvo, tel. 40-21

MESTNA ELEKTRARNA LJUBLJANSKA Krekov
trg 10-II.

Zakaj mora iti sama domov?

Kaj je temu vzrok? Saj je dražestna, mlada dama, ki je bila v svoji novi obleki naravnost očarujoča. Zakaj ni imela uspeha? Mogoče malenkost, ki je sami ne opazimo, pa je bolj važna kot vsa zunanja lepota in obleka. - Kako ugoden občutek pomirjenja ima oni, ki ve, da ostane sapa po zobni pasti Chlorodont vedno sveža in čista. Zjutraj in zvečer Chlorodont, drage gospe! Videle boste, kako to čudovito učinkuje.

Domači proizvod.

Chlorodont - zobna pasta

Ako gre za zavarovanje pride v poštev le Vzajemna zavarovalnica LJUBLJANA • Miklošičeva 19

1. požar, vlom, nezgode, jamstvo, kasko, steklo, zvonovi; 2. doživetje, smrt; rente in dote v vseh možnostih; posmrtninsko zavarovanje »KARITAS«. Zavarujte sebe in svoje imetje vedno pri naši domači slovenski zavarovalnici.

Štarka občuduje

Prva prijateljica:

Oči ima čisto očeteval!

Druga prijateljica:

Nosek pa je masten!

Tretja prijateljica:

In kako lepo bele so ple-
ničke! - Gotovo so oprane
s tistim dobrim terpen-
tinom milom Zlatorog!

Zlatorog

TERPENTINOVO MILO

